

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

**Завідувач кафедри соціальної
роботи та реабілітації**

**доктор педагогічних наук,
професор Сопівник І.В.**

_____ (назва кафедри)

_____ (підпис)

_____ (ПІБ)

“ ____ ” _____ 2025 р.

**БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему «СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД МОЛОДІ ПРИ
ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ»**

Спеціальність 231 «Соціальна робота» _____

Гарант освітньої програми

доктор педагогічних наук, професор

_____ (науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

Осадченко І.І.

_____ (ПІБ)

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

доктор педагогічних наук, професор

_____ (науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

Сопівник І.В.

_____ (ПІБ)

Виконала

_____ (підпис)

Сафонова Анастасія Анатоліївна

_____ (ПІБ студента)

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри соціальної
роботи та реабілітації**

доктор педагогічних наук, доцент

_____ **Сопівник І.В.**

“ _____ ” _____ **2025** року

З А В Д А Н Н Я

на виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студенту

Сафонова Анастасія Анатоліївна

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи **«Соціальний супровід молоді при
працевлаштуванні»**

затверджена наказом ректора НУБіП України від “08”04.2025р. №581«С»

Термін подання завершеної роботи (проекту) на кафедру 20 травня 2025р.

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи (дипломного проекту бакалавра):
*наукові розробки вітчизняних і зарубіжних учених; матеріали періодичних видань;
навчальна та довідкова література з теми дослідження.*

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Причини, сутність та види проблем з працевлаштуванням молоді.
2. Особливості працевлаштування молоді.
3. Досвід працевлаштування молоді.
4. Програма соціального супроводу при працевлаштування молоді.

Дата видачі завдання “13”вересня 2025р.

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи _____ **Сопівник І.В.**

Завдання прийняв до виконання _____ **Сафонова А.А.**

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ МОЛОДІ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ	7–26
1.1 Сутність поняття «соціальний супровід молоді при працевлаштуванні».....	7–13
1.2 Молодь як особлива соціальна група:проблеми працевлаштування.....	13–23
1.3 Правові інструменти забезпечення бази соціального супроводу молоді в Україні.....	23–26
Висновки до першого розділу	26
РОЗДІЛ II МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ МОЛОДІ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ	27–48
2.1 Діяльність державних та недержавних установ щодо підтримки молоді по працевлаштуванні.....	27–36
2.2 Труднощі у соціальному супроводі молоді.....	36–42
2.3 Досвід роботи Чернігівського та Сумського міського центру соціальних служб молоді при працевлаштуванні.....	42–47
Висновки до другого розділу	47–48
РОЗДІЛ III ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ МОЛОДІ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ	49–58
3.1 Аналіз потреби соціального супроводу молоді у працевлаштуванні.....	49–53
3.2 Обґрунтування програми соціального супроводу молоді при працевлаштуванні.....	53–58
Висновки до третього розділу.....	58
ВИСНОВКИ	59
ЛІТЕРАТУРА	60–66

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота на тему «Соціальний супровід молоді по працевлаштуванні» має таку структуру: 1) картку кваліфікаційної роботи; 2) титульний аркуш; 3) завдання до виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи; 4) реферат; 5) зміст; 6) вступ; 7) основну частину (III розділи); 8) загальні висновки; 9) список використаних джерел. У роботі подано 2 рисунки та 7 таблиць. Список використаних джерел складає 70 позицій. Обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи

У першому розділі висвітлені теоретичні основи соціального супроводу молоді при працевлаштуванні, зокрема розглянуто сутність поняття «соціальний супровід», з'ясовано роль молоді як особливої соціальної групи та наведено правові інструменти забезпечення соціального супроводу молоді в Україні.

У другому розділі «Методичні аспекти соціального супроводу молоді при працевлаштуванні» було досліджено діяльність державних та недержавних установ щодо підтримки молоді по працевлаштуванню. Виявлено труднощі при соціальному супроводі молоді. Та охарактеризувало досвід роботи Чернігівського та Сумського центру соціальних служб молоді при працевлаштуванні.

У третьому розділі «Експериментальна робота з перевірки ефективності програми соціального супроводу молоді при працевлаштуванні» обґрунтовано та апробовано програму експериментальна перевірка програми соціального супроводу молоді при працевлаштуванні; здійснено аналіз та інтерпретацію результатів експериментальної роботи.

Ключові слова: молодь, соціальний супровід, працевлаштування, соціальний працівник, допомога при працевлаштуванні.

ВСТУП

Актуальність теми. В Україні проблема працевлаштування молоді є дуже актуальною та вимагає уваги з боку суспільства, освітніх та соціальних інститутів. Основні тенденції безробіття молодих людей: високий рівень безробіття серед молоді :молодь віком до 25 років є основними шукачами роботи ,проблема з пошуком першого робочого місця та адаптації залишається завжди актуальною; дисбаланс між попитом та пропозицією :ринок праці завжди змінюється і тому завжди від молоді вимагають нових навичок та знань; не завжди очікування відповідає реальності; війна дуже вплинула на ринок праці, що призвело до значних змін; велика кількість ВПО, серед них є і молодь, яка потребує працевлаштування.

Актуальність даної теми обумовлена не лише причинами безробіття молоді ,а й особливістю підліткового віку як критичного періоду в становленні особистості. Молодь знаходиться на межі дитячого та дорослого життя ,тому їм необхідна допомога соціальних працівників.

Мета дослідження: обґрунтувати та експериментально перевірити програму соціального супроводу молоді при працевлаштуванні.

Для реалізації мети були висунуті такі **завдання:**

1) розкрити причини, сутність та види проблем з працевлаштуванням молоді.

2) охарактеризувати особливості працевлаштування молоді.

3) вивчити досвід соціального супроводу молоді при працевлаштуванні.

4) обґрунтувати програму супроводу молоді при працевлаштування.

Об'єкт дослідження: соціальний супровід молоді.

Предмет дослідження: програма соціального супроводу молоді при працевлаштуванні.

Практична значущість дослідження: вивчено та систематизовано матеріал з проблем працевлаштування молоді; описано основні причини

безробіття серед молоді, фактори, причини що обумовлюють проблеми при працевлаштування молодих людей. Матеріали можуть бути використані всіма учасниками освітнього процесу.

Методи дослідження:

Теоретичні: аналіз літератури, систематизація, узагальнення отриманих результатів, порівняння теоретичних та експериментальних даних дослідження, формування висновків.

Емпіричні: дослідження, опис результатів дослідження, порівняння результатів дослідження.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку і списку літератури. Загальний обсяг роботи складає 66 сторінок. Обсяг основного тексту складає 54 сторінок. Список літератури містить 70 найменувань.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ МОЛОДІ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

1.1. Сутність поняття «соціальний супровід молоді при працевлаштуванні»

Соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці – це комплексна соціальна послуга, що має на меті підтримку людини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, не може на рівних умовах конкурувати на ринку праці та бажає працевлаштуватися [1].

Послуга передбачає регулярні зустрічі, навчання та розвиток трудових і соціальних навичок. У межах послуги фахівці сприяють в адаптації на робочому місці, а також можуть надати психологічну підтримку [1].

Соціальний супровід молоді при працевлаштуванні – це система заходів, спрямованих на допомогу молодим людям у пошуку роботи, адаптації на ринку праці, професійному розвитку та соціальній інтеграції. В умовах нестабільної економіки та високого рівня молодіжного безробіття така підтримка є важливим фактором забезпечення гідного старту кар'єри. Тому, соціальний супровід молоді при працевлаштуванні є важливим напрямком соціальної роботи. Ця діяльність базується на низці теоретичних концепцій, які допомагають зрозуміти особливості працевлаштування молоді та розробити механізми підтримки [2].

Соціальна робота з молоддю – певний комплекс правових, організаційних, матеріальних та кадрових умов, які в сукупності створюють для кожної молодої людини реальні можливості конкретної та необхідної допомоги та надають їй сприяння в основних сферах її життєдіяльності [70 ст.38].

Основною метою соціального супроводу молоді при працевлаштуванні є сприяння успішному працевлаштуванні молоді, наданням комплексної підтримки соціального працівника. Забезпечення успішного та стабільного

працевлаштування, зменшення ризику повторного безробіття та сприяння соціальної інтеграції та підвищення якості життя молоді [3].

Працевлаштування молоді в Україні – це складний процес, який вимагає активності, адаптивності та постійного вдосконалення. Основні завдання, які стоять перед молодими людьми при працевлаштуванні:

1. Визначення професійних цілей та напрямків. Молодь має чітко усвідомлювати свої професійні інтереси та здібності. Потрібно дослідити ринок праці та визначити перспективні професії. При цьому важливо враховувати свої власні освітні та професійні навички, а також можливість їх використання [3].

2. Розвиток навичок та компетенцій. Більшість роботодавців все більше цінують так звані “soft-skills” (м’які навички): комунікабельність, критичне мислення та вміння працювати в колективі. Потрібно увесь час вдосконалюватись, а саме брати участь у різних тренінгах, майстер-класах. Володіння іноземними мовами та володіння комп’ютером вже давно стало обов’язковою вимогою при працевлаштуванні на багатьох підприємствах[4].

3. Активний пошук роботи. Використовувати для пошуку роботи різні канали пошуку: сайти з вакансіями, соціальні мережі, центри зайнятості, особисті контакти. Створення якісного резюме, яке буде відображати всі професійні навички та досвід. Підготувати себе до співбесіди, можливість себе гарно презентувати[5].

4. Адаптація до вимог ринку праці. Ринок праці увесь час змінюється, тому потрібно бути гнучким до змін та навчатися новим навичкам. Важливо бути мобільним, не бути прив’язаним до одного місця. Розуміння до вимог роботодавців[6].

5. Розвиток навичок підприємця. В умовах нестабільності ринку праці молодь може розглядати підприємство як варіант працевлаштування. Тому необхідно розвивати навички маркетингу, фінансового менеджменту та бізнес-проектування. Участь в програмах підтримки молодіжного підприємництва[7].

Згідно з інформації статті «Молодіжний сегмент ринку праці України в період повномасштабної війни» Любов Яценко.2023р. « В умовах підвищеної турбулентності на ринку праці проблеми, пов'язані з пошуком якісних робочих місць, ускладнюються, що, безумовно, впливає на настрої та очікування пошукачів. Дослідження, проведене лабораторією «Rating Lab» серед молоді віком 15–30 років у серпні 2023 р., свідчить, що значна частка опитаних в Україні віддають перевагу самозайнятості та власному бізнесу (73 %). І лише 19 % респондентів хочуть бути найманими працівниками. Найбільше до самостійності схильні молоді люди, які працюють або навчаються (75 % тих, хто працює, та студентів); меншою мірою – непрацюючі (61 % безробітної молоді). Висока частка молоді, яка бажає бути самозайнятою, пояснюється потребою в достатній трудовій мобільності робочої сили та гнучкому ринку праці, а також поширенням тренду самозайнятості в українському суспільстві. Прагнення молодих людей до самозайнятості також може бути спричинене їхнім бажанням самостійно і вільно приймати рішення та більшою готовністю до ризику. При цьому міська молодь дещо менше висловлює прагнення до самозайнятості, ніж сільська, що, ймовірно, пов'язане із ширшими можливостями, які існують у місті для пошуку добре оплачуваної роботи. При цьому бажання бути найманим працівником збільшується з підвищенням віку опитаних » [8].

Ці всі завдання є важливими бо високий рівень конкуренції на ринку праці вимагає від молоді високої кваліфікації та активності. Нестабільна економіка та війна в Україні ускладнює пошук роботи. Швидкий темп розвитку технологій вимагає постійного навчання та розвитку. Успішне працевлаштування молоді залежить від їх активності, готовності до навчання.

Роль соціального працівника по працевлаштуванні молоді є важливою. Соціальний працівник виступає, як посередник між молоддю, яка шукає роботу та роботодавцями надаючи комплексну допомогу та підтримку. Соціальний працівник важливий, особливо у випадках, коли молоді люди

стикаються з проблемами: відсутність досвіду, низький рівень мотивації, соціальна ізоляція [9].

Напрями роботи у супроводі соціального працівника : [10]

Оцінка потреб молодшої людини, а саме :аналіз рівня освіти, професійних навичок та життєвих обставин.

Кар'єрне консультування: допомога у виборі професії, аналіз ринку праці.

Навчання та тренінги: написання правильного резюме, проходження співбесіди та розвиток м'яких навичок.

Психоемоційна підтримка: робота зі страхом відмови, підвищення самооцінки, робота з невпевненістю.

Посередництво: співпраця з роботодавцями, організація стажувань, супровід при працевлаштуванні.

Моніторинг: відстеження результатів працевлаштування, коригування плану соціальної підтримки у разі потреби.

Підтримка в адаптації: допомога в перші місяці після працевлаштування, допомога у випадку виникнення проблем .

Функції соціального працівника при працевлаштуванні:

Індивідуальна робота з молоддю є важливою складовою функцій соціального працівника при працевлаштуванні.

1.Вибір професії відповідно до здібностей та побажань [11].

Розуміння потенціалу молодшої людини, її нахилів та бажань. Надання інформації про сучасні по та затребувані навички. Визначення професійних інтересів та можливостей молоді. Вимоги роботодавців та можливості професійного навчання. Організація тренінгів з розвитку необхідних навичок.

2.Допомога у пошуку роботи та підготовка до працевлаштування [11].

Втілення професійних планів у реальність. Підготовка до співбесіди, яка включає відпрацювання типових питань та формування впевненої поведінки, що значно підвищує шанси на отримання бажаної роботи. Допомога у написанні якісного резюме ,підготовка до співбесіди.

3. Психологічна підтримка та мотивація [12].

Надання психологічної підтримки та мотивації у процесі пошуку роботи.

Допомога у подоланні страху перед працевлаштуванням, робота над впевненістю в собі та мотивацією, психологічна адаптація до робочого середовища. Вчитись вміти зберігати позитивний настрій та віру у власні сили. Мотивація є ключем до активного пошуку та досягнення поставленої мети.

4. Взаємодія з роботодавцями [12].

Взаємодія з роботодавцями та інформування їх про можливості працевлаштування молодих робітників. Посередництво між молоддю та роботодавцями допомагає узгодити потреби обох сторін та сприяє успішному працевлаштуванню.

5. Соціальна підтримка та адаптація [13].

Молоді люди часто ,коли починають свій трудовий шлях ,стикають з соціальними проблемами . Підтримка у перші місяці роботи допомагає молодим працівникам адаптуватися до нового робочого місця та зменшує ризик звільнення. Надання допомоги у вирішенні соціальних проблем (житло, фінанси).

6. Координація з іншими організаціями [14].

Взаємодія з центрами зайнятості дозволяє отримувати інформацію про актуальні вакансії на ринку праці та програми підтримки. Співпраця із закладами освіти сприяє кращій підготовці випускників до вимог ринку праці. Сприяння реальному працевлаштуванню ,а саме організації стажування, практик ,залучення роботодавців до підтримки молодіжного працевлаштування ,надання вакансій.

7. Соціально-правова підтримка та захист трудових прав.

Молоді люди вразливі на ринку праці через брак досвіду та знань своїх прав. Соціальні працівники проводять консультації щодо трудового законодавства, та прав молодих працівників. Захист від дискримінації на ринку праці. Допомога в оформленні офіційного працевлаштування. Соціальний працівник допомагає запобігти дискримінації на ринку праці, надаючи підтримку

молодим людям. Допомога у оформленні офіційного працевлаштування гарантує молодим людям соціальні гарантії та захист їх трудових прав.

Тому, функції соціального працівника є багатограними та спрямовані на досягнення сприятливих умов на ринку праці для молодих людей, починаючи від допомоги у виборі професії та закінчуючи захистом їх прав вже після офіційного працевлаштування.

Чим відрізняються напрямки діяльності соціального працівника від його функцій відображено у таблиці 1.1.1.

Таблиця 1.1.1

Напрями діяльності соціального працівника та його функції при працевлаштуванні

	Напрямки діяльності соціального працівника	Функції соціального працівника
Що це таке	Загальні сфери, у яких працює соціальний працівник .	Конкретні дії, які соціальний працівник виконує у межах цих напрямків.
Фокус	ЩО робиться	ЯК саме це робиться
Приклад	Працевлаштування молоді	Консультація, моніторинг, посередництво, мотивація, супровід
Масштаб	Широкий, стратегічний	Конкретний ,операційний
Цільова аудиторія	Молодь, безробітні молоді люди, люди з інвалідністю	Залежить від напрямку ,бо функції адаптуються до конкретної ситуації клієнта соціальних послуг

Важливість соціального працівника при працевлаштуванні молоді: Соціальний працівник допомагає молодим людям подолати бар'єри на шляху до працевлаштування, надаючи їм необхідну підтримку та ресурси. Він сприяє соціальній інтеграції молоді та запобігає їй соціальній ізоляції. Він допомагає роботодавцям знайти кваліфікованих та мотивованих працівників[15].

Соціальний працівник відіграє ключову роль у процесі працевлаштування молоді, сприяючи їй успішній інтеграції на ринку праці та

розвитку її потенціалу. Соціальний працівник-це наставник, мотиватор та стратег, що допомагає молоді адаптуватися до вимог сучасного ринку праці.

Алгоритм соціального супроводу при працевлаштуванні, пропонується Національною соціальною сервісною службою України, відображено на Рисунку 1.1.1. Даний алгоритм описує комплекс заходів соціального супроводу для осіб, які стикаються з труднощами самостійного працевлаштування, зокрема молоді люди без досвіду роботи.

Соціальний супровід при працевлаштуванні

НАЦІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНА СЕРВІСНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Для кого?

- осіб, які не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці
- перебувають у складних життєвих обставинах, бажають працевлаштуватися

Отримувачу гарантують:

01 регулярні зустрічі та відвідування на робочому місці	04 пристосування робочого місця до потреб отримувача з інвалідністю
02 сприяння в адаптації до виконання роботи	05 розвиток трудових і соціальних навичок
03 психологічне консультування та підтримку	06 організацію взаємодії з іншими суб'єктами соціального супроводу

Як отримати?

- Звернутися із заявою до органу з питань соцзахисту
- Подати заяву онлайн

QR code for online application

Рис.1.1.1. Соціальний супровід при працевлаштуванні [1]

1.2 Молодь як особлива соціальна група: проблеми працевлаштування

Молодь – особлива соціальна група, яка відрізняється соціально-психологічними та культурними характеристиками. Відіграє важливу роль в суспільстві, бо молодь – це носії змін та інновацій. В Україні, згідно із Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», до молоді належать громадяни віком від 14 до 35 років [16].

Соціально-психологічні особливості молоді: молодь активно шукає себе у суспільстві, проходить формування ідентичності та цінностей. Для молоді характерні риси, такі як: прагнення до самостійності, відкритість до нового, високо соціальна мобільність та критичне мислення.

Культурні особливості: молодь активно використовує нові технології та соціальні мережі, формуючи власну форму комунікації та самовираження.

Соціальна роль: молодь це майбутнє, бо саме вона вносить інновації, формує майбутнє та бере участь у соціальних та політичних процесах.

Проблеми та виклики: молодь стикається з різними проблемами, наприклад: житлові проблеми, недоступність освіти, безробіття, вплив війни, а раніше ковіду.

Але не дивлячись на це, молоді люди - це рушійна сила соціальних змін та прогресу. Вона є носієм нових ідей та технологій, а також відіграє важливу роль у формуванні громадянського суспільства.

Молодь - це важлива соціальна група, яка потребує уваги з боку суспільства.

В Україні людина вважається молодою 20 років, за цей час проходить через різні етапи життя, протягом яких потребує допомоги або ж підтримки. Тому і процес працевлаштування молодих людей супроводжується низкою специфічних проблем, які ускладнюють їх працевлаштування. Молодь має свої вікові групи, кожна з яких має свої особливості та вплив на працевлаштування (див. Табл. 1.2.1, розроблена на основі [17]).

Таблиця 1.2.1

Вікові особливості молоді

Вікова група	Особливості	Вплив на працевлаштування
14-17 років	Початок професійної орієнтації, вибір майбутньої професії, поєднання навчання з першою роботою. Часто молодь такої вікової групи шукає сезонну роботу, щоб отримати гроші та	Не охоче роботодавці беруть таких працівників, через необхідність дотримання спеціальних умов праці. Важливим є розвиток програм професійної

	досвід. Є обмеження працевлаштування через вікові обмеження ,встановленні законодавством.	орієнтації та стажування для цієї вікової групи.
18-24 роки	Для цієї групи характерно закінчення навчання та пошук першої постійної роботи. Молоді люди цього віку мають високий рівень освіти,але не мають достатньо досвіду роботи.активно використовують соціальні мережі для пошуку потенційного місця роботи.	Відсутність досвіду роботи,ускладнює пошук роботи.роботодавці цінують молодих людей за їх здатність швидко навчатися на адаптуватись до нових умов праці.
25-30 років	Ця група активна в розвитку кар'єри та пошуку стабільного місця роботи. Вже мають певний досвід роботи та прагнуть до професійного зростання. Активно використовують інтернет для пошуку роботи.	Молоді люди часто шукають роботу з високою заробітною платою та можливістю для професійного розвитку
30-35 років	Ця група молоді вже має досвід роботи та часто створює сім'ю. Прагне до стабільності та у впевненому завтра. Часто молодь претендує на керівні посади та має досвід для цього.	Роботодавці цінують молодих людей цього віку за їх досвід роботи ,професійні навички та здатність до керівництва.

Молодь є активним користувачем соціальних мереж, що впливає на спосіб пошуку роботи [17]. Роботодавці все більше цінують soft-skills[7] Важливий є розвиток програм професійної орієнтації, стажування та підвищення кваліфікації молодих працівників.[18]

Основні проблеми працевлаштування молоді [19]:

1.Відсутність досвіду роботи: Дуже багато роботодавців вимагають досвід роботи – це велика проблема для молоді, яка щойно завершила навчання. Більшість молоді не мають можливості отримати практичний досвід або отримують його недостатньо під час навчання, що ще більше поглиблює цю проблему, знижуючи їх конкурентоспроможність порівняно з більш досвідченими кандидатами на ринку праці. Замкнене коло «немає досвіду-не беруть на роботу -не має можливості отримати досвід» значно ускладнює їх вихід на ринок праці[19].

2. Невідповідність між освітою та вимогами ринку праці: Є значна відмінність між навичками, які молодь отримала в освітньому закладі та потребами роботодавця. Ринок праці швидко змінюється, а освітні програми не завжди за цим встигають. Ця проблема є наслідком швидких змін у технологіях та економіці, за якими освітні програми не завжди встигають. Молодь може знати теорію, але їм бракує практичних навичок, які потрібні роботодавцями. Саме це і створює розрив між очікуваннями випускників навчальних закладів та реаліями на ринку праці[19].

3. Висока конкуренція: На ринку праці є висока конкуренція за робочі місця. Навіть якщо є вакансії, то молодь стикається з високою конкуренцією з боку досвідчених фахівців, так і інших молодих спеціалістів. Обмежена кількість робочих місць, особливо для початківців, що призводить до того, що молодим кандидатам потрібно поборотися, щоб виділитись серед інших претендентів[19].

4. Соціально-економічні фактори: Економічна нестабільність в країні впливає на кількість доступних робочих місць та готовність роботодавців наймати нових співробітників, особливо молодих спеціалістів без досвіду роботи. Високий рівень безробіття, де молодь в особливо вразливому середовищі. Низька заробітна плата на стартових позиціях демотивує молодь та змушує шукати можливості за кордоном. Проблема недостатньої кількості робочих місць, призводить до внутрішньої міграції та ускладнює розвиток регіонів[19].

5. Недостатня інформація та підтримка: Молодь здебільшого не знає про доступні програми підтримки для працевлаштування. Відсутність чіткої та доступної інформації ускладнює їх перші кроки до ринку праці та позбавляє можливості скористатися наявними ресурсами[19].

6. Обмежена державна підтримка: Недостатня кількість програм та ініціатив для підтримки молоді по працевлаштуванню, що ускладнює процес пошуку роботи для молодих спеціалістів є серйозною проблемою. Недостатне

фінансування таких ініціатив, їх неефективність, бюрократія значно ускладнює процес пошуку роботи для молодих робітників [19].

7. Психологічні бар'єри: Психологічні бар'єри-це внутрішні перешкоди. Страх перед співбесідою та відмовою ускладнюють процес пошуку роботи. Вони здебільшого виникають через: невпевненість у собі та низьку самооцінку, страх перед невідомим, недостатню мотивацію та невизначеність цілей, соціальну тривожність, негативний досвід[19].

8. Житлова проблема: Молодь через низькі особисті доходи здебільшого не в змозі накопичити необхідні гроші на купівлю житла. Житлова проблема-це обмеження мобільності, особливо у великих містах, фінансова нестабільність (витрати на оренду чи купівлю житла значно обтяжують бюджет, це змушує молодь погоджуватись на низькооплачувану роботу або ж працевлаштування на кількох роботах, що погано впливає на фізичний та психологічний стан людини), соціальна нерівність(обмеження їх можливості до самореалізації). Особливо актуальна ця проблема для ВПО, бо в них є і інші додаткові труднощі. ВПО часто втрачають власне житло внаслідок конфлікту, що робить їх особливо вразливими, вони стикаються з дискримінацією на ринку житла ,що ускладнює пошук доступного помешкання. Невизначеність щодо майбутнього ускладнює пошук роботи. ВПО часто мають обмежені ресурси, що ускладнює оренду та придбання житла, також можуть мати обмежений доступ до соціальних програм та підтримки. втрату дому та соціальних зв'язків, значно ускладнює адаптацію до нового місця проживання та пошуку роботи.

9.Регіональні диспропорції: Молодь у сільській місцевості стикається з труднощами через обмежену кількість робочих місць та відсутність можливостей для професійного розвитку. Сільські регіони зазвичай не мають спеціалізованих навчальних закладів, програм для підвищення класифікації. Мають недостатньо підприємств або установ, які можуть надати робочі місця, це призводить до високої конкуренції та створює труднощі для тих, хто

починає свій трудовий шлях. Тому більшість молоді з сільської місцевості мігрують в інші міста, або ж закордон у пошуках кращих умов праці.

Основними переваги та недоліки працевлаштування молоді в селі та у місті, відображені у таблиці 1.2.2-1.2.3, де таблиця 1.2.3 розроблена на основі[20].

Таблиця 1.2.2

Переваги на недоліки працевлаштування молоді у містах

Переваги	Недоліки
Широкий вибір вакансій у різних галузях.	Висока конкуренція на ринку праці.
Більші можливості для кар'єрного зростання.	Вищі вимоги до кваліфікації та досвіду роботи.
Вищий рівень заробітної плати.	Висока вартість життя.
Доступ до освітніх та культурних закладів.	Проблеми з житлом.
Розвинена інфраструктура та транспортна доступність.	Стресові умови роботи.
Активне соціальне життя та різноманітне середовище.	Швидкий темп та стрес
	Проблеми з екологією
	Транспортні проблеми
	Відчуття анонімності та менш тісні соціальні зв'язки.

Таблиця 1.2.3

Переваги на недоліки працевлаштування молоді у сільській місцевості

Переваги	Недоліки	Особливості
Нижча конкуренція на ринку праці.	Обмежений вибір вакансій.	Часто молодь в селі рано виходить на ринок праці.
Можливість працювати в сільському господарстві, екологічному туризмі та інших галузях, пов'язаних з природою.	Низький рівень заробітної плати.	Існує проблема «відтоку» молоді з села в місто.

Нижча вартість життя.	Недостатня розвиненість інфраструктури.	Можливість працевлаштування в аграрному секторі.
Близькість до природи та спокійний спосіб життя.	Обмежений доступ до освітніх та культурних закладів.	
Можливість започаткування власної справи, пов'язаної з сільським господарством, екологічним туризмом, народними промислами.	Високий рівень безробіття, особливо серед молоді.	
	Відсутність можливостей для професійного розвитку.	
	Відсутність належних умов праці.	
Ближчий зв'язок з природою та спокійний темп життя.	Соціальна ізоляція. Деяким людям може бути складно адаптуватися до менш динамічного соціального життя та обмеженого кола спілкування .	
Менша конкуренція (в певних сферах) у деяких професіях у селі може бути нижча конкуренція порівняно з містом.	Залежність від місцевого ринку праці.економічна ситуація в селі може бути більш залежною від основних підприємств або галузей в селі.	

В умовах розвитку інформаційних технологій з'являються нові можливості для працевлаштування молоді в селі, а саме ІТ-сфера, фріланс та дистанційна робота. На сьогоднішній день став популярний сільський туризм та екологічне господарство, що є новим місцем для утворення робочих місць

для молоді в селі. Та державні програми підтримки молоді, сприяють створенню робочих місць в сільській місцевості [20].

Працевлаштування молоді в Україні стикається з низькою проблем, які ускладнюють їх працевлаштування на українському ринку.

Статистика безробіття серед молоді з 2020 року зазнала значних змін, зумовлених пандемією коронавірусу та повномасштабним вторгнення російської федерації [21].

2020 рік: [21.ст.4]

1.Пандемія коронавірусу спричинила безробіття, зокрема і серед молоді.

2.Багато молоді втратили роботу у сферах, які найбільше постраждали через певні карантинні обмеження, а саме сфера обслуговування, туризм та розваги.

3.Дистанційне навчання та онлайн-формат роботи створили додатковий виклик для молоді.

4.Згідно з даними Міністерства фінансів України рівень безробіття коливався від 8,9% до 9.9%. Кількість зареєстрованих безробітних в Україні в 2020 р. (кількість населення в тис.) [22.ст.1]. Показано у таблиці 1.2.4

Таблиця 1.2.4

Кількість зареєстрованих безробітних в Україні в 2020 р.

2020	Зареєстрованих безробітних	Всього населення
Січень	373.2	41902.4
Лютий	376.8	41879.9
Березень	349.4	41858.1
Квітень	457.0	41830.6
Травень	511.4	41806.2
Червень	517.7	41785.8
Липень	506.0	41762.1
Серпень	474.0	41743.9
Вересень	433.4	41724.0
Жовтень	399.5	41703.3
Листопад	408.8	41670.8

Грудень	459.2	41629.9
---------	-------	---------

* без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу).

2021 рік:

Поступове відновлення економіки, що призвело до зменшення безробіття, але молодь так і залишилася однією з найбільш важливих груп на ринку праці.

2022 і дотепер:

Вплив війни: повномасштабне вторгнення Російської Федерації спричинило масштабну кризу на ринку праці.

1. Руїнування інфраструктури та багатьох підприємств, що призвело до втрати робочих місць.

2. Багато молоді втратили роботу через бойові дії та окупацію територій.

3. Війна спричинила масову міграцію наче, що призвело до змін на ринку праці.

4. Багато молодих людей були змушені покинути свої домівки та шукати нові робочі місця в інших регіонах України або країнах.

5. Війна спричинила економічну кризу, що призвело до скорочення робочих місць та зменшення можливостей для працевлаштування.

6. Мобілізація суттєво вплинула на ринок праці, що призвело до нестачі робочої сили в багатьох галузях.

Точних цифр по безробіттю під час воєнного стану отримати дуже складно, через неможливість повноцінного збору даних [23].

Молодь віком 18-25 роки відчуває найбільше труднощів у працевлаштуванні, бо вона лише починає свою кар'єру. Одна з основних причин - це недостатня кількість робочих місць, особливо у сільській місцевості та малих містах, дискримінація молодих людей, недостатній рівень оплати на ринку праці. Високий рівень безробіття серед молоді має низку наслідків: зниження рівня життя молодих людей, міграція молодих людей за

кордон. Відчуття непотрібності у молоді, що погано впливає на їх психічне здоров'я та здорову самооцінку. Економічні втрати.[19.ст.1]

Особливо складна ситуація складається для молоді з вразливих категорій ,а саме випускників інтернатів, молодих людей з інвалідністю або ті, хто проживає у віддалених регіонах.

Працевлаштування молоді з особливими потребами є важливим елементом соціальної інтеграції та забезпечення їх повноцінного життя. Цей процес має свої особливості, що потребують уважного ставлення та спеціального підходу. Кожна молода людина з особливими потребами має унікальні здібності але й обмеження, тому важливий індивідуальний підхід до вибору професії та організації робочого місця. Важливо враховувати медичні показання, психологічні особливості та рівень освіти. Робоче місце має бути адаптовано до потреб працівника. Необхідність забезпечення комфортних умов праці [24]. Робота з психологом та соціальним працівником на етапі працевлаштування та в процесі роботи для кращої адаптації. Соціальним працівниками важливо налагодити співпрацю з роботодавцями, щоб створити якісні умови для працевлаштування молоді з особливими потребами. Необхідно проводити інформаційну роботу серед роботодавців, щоб підвищити їх обізнаність про можливості та переваги працевлаштування таких осіб[25]. Важливу роль у працевлаштуванні молоді з особливими потребами відіграє законодавство забезпечення. В Україні, діє закон України «про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»[26] .Також Україною було ратифіковано « конвенцію про права осіб з інвалідністю»[27]. Працевлаштування молоді з особливими потребами сприяє їх соціальній інтеграції, економічній незалежності та підвищення якості життя[25].Також крок до інклюзивного суспільства, де кожна людина має можливість реалізувати свій потенціал. Роботодавці, які працевлаштовують до себе цих людей, отримують лояльних та відповідальних працівників, а також покращують свій імідж.

Проблеми працевлаштування для:

Випускників інтернату: часто не мають соціальних навичок, досвіду самостійного життя та підтримки з боку родини ,упереджене ставлення з боку роботодавців.

Мешканці віддалених регіонів: обмежений доступ до якісної освіти. Недостатньо розвинена інфраструктура ,обмежений доступ до інформації про актуальні вакансії. Високий рівень безробіття та низька економічна активність.

Чому процес працевлаштування молодих людей з вразливих категорій є складним?

Упереджене ставлення (стереотипи), до молоді з вразливих категорій, що вони менш компетентні та менш відповідальні за інших. Обмежений доступ до програм державної підтримки та соціальних послуг. Недостатнє фінансування організацій, що надають допомогу молоді з вразливих категорій. Молодь з вразливих груп населення часто має нижчу конкурентоспроможність в порівнянні з іншою молоддю[28].

Важливо пам'ятати, що кожна людина є унікальною і успіх працевлаштування залежить від багатьох факторів, які включають в себе особисті якості та навички, а також і наполегливість. А ще, щоб суспільство, держава та роботодавці об'єднали зусилля для забезпечення рівних можливостей працевлаштування молоді з особливими потребами.

1.3 Правові інструменти забезпечення бази соціального супроводу молоді при працевлаштуванні в Україні

Ключові аспекти правового забезпечення:

1. Соціальні послуги :законодавство надає широкий спектр соціальних послуг для молоді включаючи, психологічну, юридичну підтримку, тощо.

2. Фінансування соціального супроводу здійснюється з державних та місцевих бюджетів ,а також з інших джерел.

3. Соціальні служби ,які надають соціальні послуги молоді.

Важливо зазначити, правове забезпечення соціального супроводу молоді постійно регулюється з метою підвищення ефективності соціальної підтримки молоді.

В Україні є ряд правових інструментів, які забезпечують базу для соціального супроводу молоді .Ці інструменти створені для створення умов для всебічного розвитку молодих людей.

Ключові правові акти:

1. Закон України «Про основні засади молодіжної політики»

Даний закон визначає основні напрями реалізації державної молодіжної політики, спрямованої на створення сприятливих умов для розвитку молоді, її самореалізації та активної участі у суспільному житті, включаючи соціальний захист молоді. Цей закон формує нормативну базу для реалізації заходів, які дозволяють молоді ефективно інтегруватися в суспільство, зберігаючи при цьому соціальні гарантії [29] .

2.Закон України «Про соціальні послуги»

Цей закон встановлює правові засади організації та надання соціальних послуг у державі, включаючи молодь як окрему категорію отримувачів таких послуг. Закон регулює надання соціальних послуг різним категоріям населення. Визнає види соціальних послуг, порядок їх надання та фінансування. Закон також підкреслює необхідність міжвідомчої взаємодії та індивідуального підходу при наданні допомоги, що робить соціальну підтримку більш ефективною [30].

3. Державні цільові соціальні програми

В Україні розробляють та вже реалізують державні цільові соціальні програми, спрямовані на вирішення конкретних проблем молоді ,вони включають в себе заходи з соціальної адаптації, підтримки молодих сімей і тому подібне. Усі ці ініціативи сприяють молоді в активне суспільне життя та підвищенню її конкурентоспроможності [31].

4. Місцеві програми соціального захисту молоді

Вони є важливим механізмом реалізації молодіжної політики на рівні територіальних громад. Органи місцевого самоврядування мають право розробляти місцеві програми соціального захисту молоді, яка проживає на території відповідної громади [32].

Нормативно-правові акти, які регулюють окремі аспекти соціального супроводу молоді у різних сферах

1. Закон України «про освіту»

Закон встановлює правові основи функціонування та розвитку системи освіти в Україні. Одним з ключових принципів є рівний доступ до якісної освіти для всіх молодих людей. Цей закон формує основи освітньої політики, орієнтованої на розвиток людського потенціалу та підготовку молодого покоління до активного й усвідомленого життя в сучасному суспільстві [33].

2. Закон України «про професійну (професійно-технічну) освіту»

Регулювання системи професійно-технічної освіти, яка відіграє важливу роль у підготовці молоді до ринку праці. Цей закон сприяє формуванню конкурентоспроможності молоді, готової до праці у сучасних умовах [34].

3. Основи законодавства України про охорону здоров'я

Забезпечення доступу молоді до медичних послуг. Формування здорового способу життя, надання медичної допомоги молоді та профілактика захворювань. Цей закон гарантує молоді право на охорону здоров'я та створення умов для ведення повноцінного, здорового життя [35].

4. Закон України «Про зайнятість населення»

Закон спрямований на регулювання державної політики у сфері зайнятості та створення умов для реалізації права громадян, зокрема молоді, на вільний вибір професії, прав та соціальний захист у разі безробіття. Надання молоді інформації про вакансії. Цей закон є важливою складовою системи державного регулювання ринку праці, адаптованої до потреб сучасної молоді [36].

Всі вище перераховані нормативно-правові акти є важливим інструментом для забезпечення соціального супроводу молоді в Україні.

Вони створюють правові основи для необхідних послуг та підтримки молоді у різних сферах життя.

Висновок до першого розділу

У першому розділі бакалаврської роботи здійснено теоретичний аналіз соціального супроводу молоді при працевлаштуванні. Визначили, що соціальний супровід молоді по працевлаштуванні-це комплексна система заходів, яка спрямована на надання допомоги молодим людям при пошуку роботи та адаптації на робочому місці. Також, соціальний супровід включає в себе психологічну, практичну та консультативну допомогу, яка підвищує рівень конкурентоспроможності молоді на ринку праці.

Виявлено основні проблеми працевлаштування молоді. Молодь – це соціальна група, яка потребує особливого підходу та має низку проблем при працевлаштуванні, а саме: нестача досвіду роботи або його відсутність; невідповідність отриманої освіти, до вимог ринку праці; соціальна незахищеність.

Розглянуто основні правові акти, що регулюють питання соціального захисту молоді при працевлаштування в Україні.

Законодавство України, має ряд законів, котрі регулюють соціальний захист молоді та її працевлаштування.

РОЗДІЛ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ МОЛОДІ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

2.1 Діяльність державних та недержавних установ щодо підтримки молоді по працевлаштуванні

Державні установи щодо підтримання молоді при працевлаштуванні – це установи, які надають підтримку молоді при працевлаштуванні і є важливими складовими державної політики зайнятості. Вони спрямовані на допомогу молодим людям у пошуку роботи .

Ключові державні установи підтримки молоді при працевлаштуванні:

1. *Державна служба зайнятості України* – є централізованою системою державних установ, діяльність якої спрямовується та координується Міністерством економіки України [37]. Державна служба зайнятості України – це основна державна установа, що надає послуги з працевлаштування . Вони реєструють безробітних, допомагають у пошуку вакансій, організують професійне навчання та перекваліфікацію. Основні завдання Державної служби зайнятості України на сучасному етапі є [38]:

«1) реалізація державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції, соціального захисту від безробіття;

2) здійснення аналізу стану ринку праці;

3) сприяння громадянам у підборі підходящої роботи;

4) надання роботодавцям послуг із добору працівників;

5) участь в організації проведення громадських та інших робіт тимчасового характеру;

6) сприяння громадянам в організації підприємницької діяльності;

7) участь у реалізації заходів, спрямованих на запобігання масовому вивільненню працівників, профілактика настання страхового випадку, сприяння мобільності робочої сили та зайнятості населення;

8) організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточної та перспективної потреб ринку праці, підтвердження результатів неформального професійного навчання;

9) проведення професійної орієнтації населення;

10) додаткове сприяння у працевлаштуванні окремих категорій громадян, які неконкурентоспроможні на ринку праці» [38].

Державна служба зайнятості України надає широкий спектр послуг для підтримки працевлаштування молоді. Профорієнтації та кар'єрне консультування. Державна служба зайнятості України надає доступ до бази вакансій, допомагає у складанні резюме та підготовці до співбесід. Організують зустрічі з роботодавцями та інші заходи для сприяння працевлаштування. Організація курсів професійного навчання та перекваліфікації для молодих людей ,які бажають здобути нові навички. Підтримка молодіжного бізнесу, Державна служба зайнятості України надає допомогу молодим людям, які планують започаткувати свій бізнес. Роботавці, які працевлаштували молодь за направленням служби зайнятості, мають право на компенсацію у розмірі 50% мінімальної заробітної плати. Компенсація виплачується кожен непарний місяць роботи з дня працевлаштування. Ця програма стимулює роботодавців створювати нові робочі місця для молоді[39].

2. *Міністерство соціальної політики України* – є центральним органом виконавчої влади, яке формує та реалізує державну політику у сфері соціального захисту [40]. Міністерство розробляє програми для підтримки працевлаштування молоді, включаючи програми стажування. З 19 липня 2022 міністром є Жолнович Оксана Іванівна. Мінісоцполітики відіграє важливо роль у формуванні та реалізації державної політики щодо працевлаштування молоді. Мінсоцполітики визначає стратегічні напрямки та розробляє програми ,спрямовані на підтримку молодих людей на ринку праці. Мінсоцполітики бере участь у розробці законодавства ,що регулює ринок праці ,включаючи питання про працевлаштування молодих працівників.

Мінсоцполітики розробляють програми, що спрямовані на надання молодим людям можливості здобути перший досвід роботи, розвитку професійних навичок. Мінсоцполітики співпрацюють з органами місцевого самоврядування, роботами, громадськими організаціями, що включає обмін інформацією та розробку спільних програм спрямованих на підтримку молодих людей на ринку праці. В умовах війни Мінсоцполітики активно зайнятості гуманітарною допомогою допомога у тому числі і для молоді, яка опинилась в скрутному становищі [41].

3. *Органи місцевого самоврядування* – виборні та інші органи територіальних громад, наділені повноваженнями вирішувати питання місцевого значення[42]. Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст [42]. Органи місцевого самоврядування використовують різноманітні інструменти та механізми у сприянні працевлаштування молоді. Органи місцевого самоврядування розробляють та реалізують місцеві програми сприяння зайнятості молоді, ці програми включають в себе заходи з професійної орієнтації, навчання та перекваліфікації молоді, організації стажувань на підприємствах. Фінансування таких програм може здійснюватися з джерел, які не заборонені законодавством Законом «про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [43]. Органи місцевого самоврядування можуть бути партнерами з місцевими підприємствами задля створення нових робочих місць для молоді. Також, можуть бути посередниками між навчальними закладами та роботодавцями

для узгодження навчальних планів і програм з потребами місцевого ринку праці. Органи місцевого самоврядування створюють молодіжні центри, що сприяють розвитку підприємницьких навичок у молоді та реалізації їх бізнес-ідей. Створення молодіжних регіональних рад (це місток між молоддю та владою) -це дає можливість молоді брати участь у розробці та реалізації місцевих політик у тому числі у сфері зайнятості [44]. Також органи місцевого самоврядування можуть надавати консультаційні послуги з питань кар'єрного розвитку, складання резюме та підготовки до співбесіди. Таким чином, органи місцевого самоврядування мають значний вплив на працевлаштування молоді, через розробку цілеспрямованих програм, підтримку молодіжних ініціатив, співпрацю з роботодавцями та забезпечення інноваційної підтримки. Ефективна реалізація цих всіх пунктів сприяє зниженню безробіття серед молоді та успішного працевлаштування на ринку праці.

4. *Заклади освіти* – це організація, що на постійній і безперервній основі здійснює освітній процес з метою навчання, виховання, розвитку і самовдосконалення особистості. Заклад освіти є ланкою системи освіти та інституційною основою педагогіки [44]. Державні професійні-технічні училища та університети надають послуги з кар'єрного консультування та працевлаштування. Вони організують практики та стажування для студентів, а також надають інформацію про можливості працевлаштування після завершення навчання. Заклади освіти забезпечують молодь необхідними знаннями, навичками та компетенціями, які цінуються на ринку праці. Вплив закладів освіти є багатограним та охоплює різні аспекти підготовки майбутніх молодих спеціалістів. Заклади освіти надають молоді:

1. Надання теоретичних знань та фундаментальної підготовки.

Забезпечення базовими знаннями у різних галузях -це очна для подальшого розвитку. Фундаментальна підготовка дозволяє молодим фахівцям легше адаптуватися до нових умов праці [45].

2. Розвиток практичних навичок. Більшість сучасних закладів освіти надають перевагу практичній підготовці студентів через лабораторні роботи,

навчальні практики та стажування на підприємствах, оскільки є Закон України «про вищу освіту»(ст33,34), який визначає практику та стажування, як обов'язковий елемент освітнього процесу [46].

3. Формування soft-skills. За дослідженнями CEDEFOP, Європейського центру розвитку професійної освіти зростає важливість м'яких навичок (комунікація, командна робота, критичне мислення, лідерство та вирішення проблем) для працевлаштування та кар'єрного зростання [47]. Ці навички критично важливі для будь-якої професії.

4. Сприяння професійної орієнтації. Багато закладів освіти проводять професійну орієнтацію, аби студенти визначились з майбутньою професією.

5. Встановлення зв'язків з роботодавцями. Активна співпраця закладів освіти з роботодавцями для можливості працевлаштування випускників.

6. Надання можливості для неформальної освіти та саморозвитку. Заклади освіти часто пропонують різноманітні курси ,тренінги та семінари, які допомагають студентам отримати додаткові знання та навички що підвищують їх конкурентоспроможність.

Важливо зазначити, що заклади освіти є фундаментом у підготовці молоді до успішної кар'єри, забезпечуючи базу знань, навичок та компетенцій. Але ефективність впливу закладів освіти залежить від багатьох факторів, включаючи якість освітніх програм, кваліфікацію викладачів, рівень співпраці з роботодавцями, а також активність та саму мотивацію студентів. *Недержавні установи з підтримки молоді у працевлаштуванні* – це організації, які не належать до державного сектору та надають різноманітні послуги для сприяння працевлаштування молодих людей. їх діяльність спрямована на допомогу молоді у набутті необхідних навичок , пошуку роботи та інтеграції на ринку праці. Недержавні установи, що сприяють працевлаштуванню молоді ,відіграють важливу роль при пошуку роботи у молоді .Вони часто пропонують додаткові послуги ,які розширюють можливості доступних державних програм. Основні напрямки діяльності таких недержавних установ: профорієнтація та кар'єрне консультування,

підготовка до працевлаштування, пошук роботи та працевлаштування, розвиток підприємницьких навичок. Важливо зазначити, що недержавні установи можуть працювати з певною групою молоді (молоді з інвалідністю, молоді з сільської місцевості). Можуть співпрацювати з державними установами, роботодавцями та іншими організаціями для підвищення підтримки молоді. Недержавні установи з підтримки молоді у працевлаштуванні зменшують рівень безробіття серед молоді та сприяють її соціально-економічній інтеграції. Чому? Бо такі установи незалежні, вони не є частиною державної системи, що дозволяє бути їм гнучкими до потреб молоді. Відрізняються спеціалізацією, бо багато хто з них спеціалізується на конкретній групі молоді або на певних галузях.

Відрізняються також, різноманітністю послуг, гнучкі на інноваційні швидко реагують на зміни на ринку праці та змінюють підходи до підтримки молоді.

Приклади недержавних установ в Україні, які сприяють працевлаштуванню молоді:

Молодіжні громадські організації:

«Пласт – Національна скаутська організація України». Пласт – це волонтерська організація, яка працює для добробуту країни. Тож програма є і виховною, і соціально -корисною[48]. Метою Пласту є сприяння всебічному, патріотичному вихованню та самовихованню українською молоді. Пласт виховує молоді як свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти, провідників суспільства [48]. Організація може мати проекти, спрямовані на профорієнтацію та підготовку до ринку праці. Джерела фіксування даної організації — це членські внески, гранти від міжнародних та українських донорських організацій, підтримка від меценатів, пожертви.

АІЕСЕС в Україні – міжнародна студентська організація, найбільша у світі молодіжна організація що розвиває лідерство серед молоді та яка організовує програми міжнародних стажувань для молоді, допомагає

отримати практичний досвід та розвинути професійні навички [49]. Це дійсно цінна організація для молодих людей, які прагнуть розвиватися та робити свій внесок у світ. Джерело фінансування -це співпраця з компаніями-партнерами, гранти від міжнародних організацій, спонсорство та кошти від проведення заходів.

Молодіжні центри та організації:

Створюють сприятливі умови для соціального, професійного та особистісного розвитку молодих людей. Багато невеликих громадських організацій у різних містах України організують тренінги ,семінари, воркшопи з розвитку кар'єрних навичок, підготовки до співбесід. Джерела фінансування-це місцеві гранти, підтримка від місцевої влади, пожертви. Молодіжний центр «Вперед і Вгору» (Добросинсько- Магерівська громада , Львівщина). Діяльність цього центру спрямована на розвиток молоді серед освітні проекти, соціальні ініціативи та створення умова для самореалізації. Центр співпрацює з місцевою владою, UNICEFF[50].

Благодійні фонди та організації:

Деякі благодійні фонди можуть мати програми, спрямовані на професійну орієнтацію, надання стипендій для навчання ,підтримку стартапів серед молоді. Джерела фінансування-це пожертви та гранти від міжнародних фондів. “Generation +” -програма розвитку та профорієнтації для молоді віком 14-17 років з уразливих категорій населення. Програма проводить профорієнтаційні тренінги, що допомагає учасникам визначити свої професійні інтереси та здібності, навчальні курси надають знання та навички, необхідні для успішного працевлаштування, а також менторська підтримка, учасники отримують наставництво від професіоналів у різних галузях[51]. Фонд Віктора Пінчука -це один із найбільших приватних благодійних фондів в Україні. Основні програми: «Завтра .UA» стипендіальна програма талановитих українських студентів, які проходять відкритий всеукраїнський конкурс. Стипендіати отримують щомісячну стипендію протягом року[52]. «Всесвітні студії» – це програма підтримки українців у здобутті

магістерського ступеня в провідних закордонних університетах. Після завершення навчання учасники зобов'язані повернутися в Україну та відпрацювати мінімум 5 років за спеціальністю [53].

Організації , що допомагають соціально-незахищеній молоді:

Надають допомогу у працевлаштуванні випускників інтернатів, людям з обмеженими можливостями, дітям сиротам пропонуючи програми для адаптації на ринку праці. Джерела фінансування-це пожертви та гранти від міжнародних та українських донорів. Фонд Abilis (Фінляндія – Україна) – активно підтримує людей з обмеженими можливостями в Україні, зокрема серед програми спрямовані на інклюзію та розвитку потенціалу організацій людей з інвалідністю. З 2024 року Україна стала новою країною програми Abilis Foundation. Основними напрямками роботи є інклюзія людей з інвалідністю, розвиток потенціалу низових організацій, правозахисних ініціатив та надання психологічної підтримки [54].

Організації бізнесу та роботодавців:

Торгово -промислі палати та асоціації підприємців - ініціюють проекти, спрямовані на співпрацю між бізнесом та молоддю ,зустрічі з роботодавцями та організації стажувань . Джерела фінансування-це гранти на проекти, членські внески та спонсорство від компаній. Торгового-промислового палата України активно підтримує молодь через різноманітні програми: Стипендіальна програма німецької економіки - надає можливість українським студентам проходити оплачуване стажування в Німеччині, покриваючи витрати на переліт та проживання, та медичне страхування[55]. Асоціації підприємців та бізнес – об'єднання: національна платформа стажувань для молоді – створена для об'єднання талановитої молоді з провідними компаніями державного та приватного сектору, надаючи можливості для проходження стажувань та практики[56]. Міжнародні програми :програма стажування молоді в органах влади – ініціатива Democracy Reporting International спрямована на залучення молоді до процесів державного управління серед оплачувані стажування в органах державної влади [57].

Програма « Еразимус для молодих підприємців» надає можливість українським підприємцям-початківцям пройти стажування в успішних європейських компаніях, отримуючи щомісячне фінансування та обмінюючись досвідом[58].

Окремі компанії в рамках корпоративної соціальної відповідальності.

Багато компаній великих масштабів мають власні програми стажування для підтримки молодих спеціалістів, мають співпрацю з університетами. Це абсолютна ініціатива бізнесу, задля розвитку майбутнього кадрового резерву. Джерела фінансування-це власні кошти компанії. Медіахолдинг 1+1 Media активно розвиває корпоративно соціальну відповідальність: регулярно проводить програми для молодих спеціалістів та підтримує онлайн-курси та тренінги з корпоративної соціальної відповідальності[59]. Ader Haber – юридична фірма реалізує програми стажування для студентів юридичних спеціальностей, надаючи по отримати практичний досвід та менторську підтримку[60].

Міжнародні неурядові організації.

Багато міжнародних компаній реалізують в Україні свої проекти, які спрямовані на підтримку працевлаштування молодих українців, які включають у себе програми з розвитку підприємництва та професійного навчання. Джерела фінансування-це фінансування країн-донорів, міжнародних донорів та приватних пожертв. Міжнародна організація праці - проводить тренінги з підприємницької діяльності для осіб віком 18-24 роки, спрямовані на розвиток навичок само зайнятості та створення власного бізнесу. У рамках програми також проводиться навчання представників служб зайнятості та професійно-технічних навчальних закладів, щоб забезпечити ширше охоплення молоді по всій країні[61].

UNICEF :програма PATHWAYS – це регіональна ініціатива надає молоді України, віком від 10 до 24 років можливості для розвитку навичок, продовження освіти та професійного навчання, сприяючи їх інтеграції в суспільство та підвищенню продуктивності[62]. Програма UPSHIFT —

спрямована на розвиток навичок 21-століття у вразливої молоді, допомагаючи їм започаткувати соціальні підприємства на благо місцевих громад [63].

Державні та недержавні організації підтримки молоді по працевлаштуванні відрізняються за багатьма аспектами, тому порівняльний аналіз наведено у таблицях 2.1.1 та 2.1.2:

Таблиця 2.1.1

Державні організації з підтримки працевлаштування молоді.

Переваги:	Недоліки :
Стабільне фінансування	Бюрократія
Широкий спектр послуг	Недостатня гнучкість
Доступність	Обмеженість ресурсів
Нормативно – правова база	

Таблиця 2.1.2

Недержавні організації з підтримки працевлаштування молоді.

Переваги :	Недоліки :
Гнучкість та інноваційність	Нестабільне фінансування
Спеціалізовані послуги	Обмежена доступність
Співпраця з волонтерами	Залежність від донорів
Залучення грантових коштів	

Державні установи забезпечують стабільність та доступність послуг, тоді як недержавні організації пропонують гнучкість, інноваційність та спеціалізовані послуги . Ефективна системи підтримки працевлаштування молоді повинна включати співпрацю цих двох типів установ.

2.2 Труднощі соціального супроводу молоді при працевлаштуванні

Соціальний супровід молоді при працевлаштуванні є важливим елементом становлення української молоді на ринку праці. Але є як і переваги так і недоліки даного процесу. Недоліки соціального супроводу молоді при працевлаштуванні-це внутрішні слабкості системи ,а проблеми -це негативні результати або перешкоди ,з якими стикається молодь у процесі працевлаштування, на які впливають ці недоліки. Усунення недоліків є важливим кроком до вирішення існуючих проблем.

Недоліки соціального супроводу молоді при працевлаштуванні: [64]

1. Бюрократія та неефективна координація між різними установами та організаціями, що надають послуги молоді, може значно зменшити ефективність соціального супроводу.

2. Для надання якісного соціального супроводу ,потрібно значна кількість людських ресурсів, а саме кваліфікованих соціальних працівників, психологів та консультантів кар'єрних тому і висока вартість даних послуг. Через обмеженість ресурсів соціальний супровід не доступний всім молодим людям, які цього потребують.

3. Ризик надмірної опіки :якщо неправильно організувати супровід, то це може призвести до того, що людина стане залежною від допомоги і не зможе сама вирішувати свої проблеми з працевлаштування у майбутньому. Виникне формування залежності від допомоги.

4. У деяких випадках молоді люди, можуть відчувати стигматизацію або негативне ставлення з боку роботодавців або з боку суспільства ,що може негативно вплинути на її самооцінку та впевненість у собі.

5. Щодо ефективності соціального супроводу молоді при працевлаштуванні може варіюватися залежно від її індивідуальних потреб ,її рівня мотивації, рівня освіти та складності життєвих обставин, деякі випадки можуть потребувати тривалого втручання.

6. Соціальний працівник може зосередитися лише на потребах та інтересах молодої людини ,та не завжди мати достатньо знань про конкретні вимоги роботодавця і це призводить до того, що запропоновані вакансії не будуть актуальними.

7. Можуть виникнути непорозуміння ,які ускладнюють процес працевлаштування, оскільки молода людина може мати власне бачення щодо бажаної роботи, яке не завжди може співпадати з думкою соціального працівника, який спирається на власний досвід та керується оцінкою ситуації на ринку праці.

8. Іноді молоді люди мають завищені очікування щодо соціального супроводу у плані рівня заробітної плати, умов праці або посадових обов'язків, які не завжди відповідають їх досвіду та кваліфікації.

9. Ефективність працевлаштування залежить від тривалості програми соціального супроводу та кваліфікації соціального працівника. Якщо супровід є занадто коротким або неякісним, то молода людина не отримає достатньо підтримки для успішного працевлаштування.

10. Соціальні служби співпрацюють здебільшого з певними роботодавцями і тому вибір вакансій для молодої людини може бути обмежений, та не завжди відповідатиме їх інтересам.

11. Процес соціального супроводу доволі довгий процес, бо потрібно включити оцінку потреб, розробку індивідуального плану, пошук вакансій, організації співбесід і тому це все займає певний час, що може бути критичним для молодих людей, які потребують термінового працевлаштування [64].

Соціальний супровід молоді при працевлаштуванні, попри свою важливу роль у підтримці молоді, стикається з низкою системних викликів, що значно обмежують його ефективність. Проблеми бюрократії, недостатньої координації між установами ускладнюють реалізацію індивідуального підходу. Обмежений доступ до кваліфікованих соціальних працівників, психологів створює нерівні можливості для молоді, яка потребує допомоги при працевлаштуванні. Також є загроза формування залежності від допомоги, що може гальмувати розвиток самостійності та ініціативи у молодої людини. Занижена самооцінка та стигматизація викликана негативним ставленням суспільства лише поглиблює цю проблему. Супровід потребує чіткого балансу між підтримкою та стимулювання самостійності. Всі вище перераховані недоліки є неминучими, але можуть бути мінімізовані за умови якісного та індивідуального підходу соціального працівника, а також налагодженої роботи між соціальними службами та роботодавцями та самою молоддю. Лише системний і комплексний підхід може зробити цей інструмент справді дієвим та стійким.

Проблеми соціального супроводу молоді при працевлаштуванні в Україні: [65]

На рівні організації та роботи системи соціального супроводу: Обмежені бюджети, кошти, які виділяються на програми соціального супроводу призводять до нестачі кількості кваліфікованих соціальних працівників, обмежені ресурси для проведення навчальних заходів та тренінгів. Неконкурентний рівень оплати праці соціальним працівникам що призводить до залучення менш кваліфікованих працівників та зниження якості надаваних послуг. Надмірна кількість оформлення звітів та складних процедур що ускладнюють роботу соціального працівника, відволікаючи їх від основної роботи з молоддю та затягують процес надання допомоги. Відсутність чіткої взаємодії між різними державними установами, що ускладнює надання комплексного соціального супроводу. Соціальний супровід може бути менш доступний у сільській місцевості та у віддалених регіонах через брак інфраструктури та кваліфікованих фахівців. Різні установи використовують різні підходи та методи соціального супроводу, це ускладнює оцінку ефективності та забезпечення однакового рівня якості послуг. Та головна проблема в тому ,що молодь не знає про існування програм соціального супроводу та можливості отримання допомоги при працевлаштуванні.

На рівні взаємодії з молодими людьми: Молоді люди можуть бути невмотивованими до самостійного пошуку роботи або мають низький рівень самостійності, це ускладнює процес їх залучення до програм соціального супроводу та досягнення успіху. Часто молодь має завищені уявлення про рівень своєї заробітної плати або своїх можливостей, що ускладнює їх процес працевлаштування. Молодь, а особливо випускники навчальних закладів не мають практичного досвід та професійних навичок ,які потрібні роботодавцям. Молоді люди, які перебувають у СЖО можуть мати психологічні травми, низьку самооцінку та невпевненість у собі, що ускладнює їх адаптацію на ринку праці. Молоді люди можуть бути не

готовими, до гнучкого графіку роботи, ненормованого робочого дня або ж необхідності постійно вчитись та розвиватись.

На рівні взаємодії з роботодавцями: Деякі роботодавці не зацікавлені у працевлаштуванні молоді без досвіду роботи ,бо потребує додаткової підтримки. Також ,роботодавці можуть мати купу стереотипів щодо працездатності, відповідальності та стабільності молодих робітників. Роботодавці можуть не знати про переваги працевлаштування молоді та про можливі програми підтримки від держави. Недостатньо розроблена система стимулу для роботодавців, які працевлаштовують молодь. Виникнення проблем соціального супроводу молоді при працевлаштуванні є результатом складної взаємодії низки економічних факторів (високого рівня безробіття, особливо серед молоді, обмежена кількість робочих місць, невідповідність між попитом і пропозицією робочої сили створюють конкуренцію та ускладнюють працевлаштування, періодичні економічні кризи, інфляція, нестабільність бізнесу знижують готовність роботодавців інвестувати в молодих працівників без досвіду роботи. Непривабливий рівень оплати відштовхує молодь від певних професій та знижує їх мотивацію до працевлаштування.) соціальні фактори (молодь з обмеженими можливостями, особи з інтернатних закладів, ВПО мають менше можливостей для отримання якісної освіти та працевлаштування, що потребує додаткової підтримки. Обмежені можливості для кар'єрного зростання знижують мотивацію молоді до активного пошуку роботи. Сучасна молодь має інші пріоритети та очікування від роботи ніж попередні покоління, тому це може не завжди враховуватись роботодавцями та системою соціального супроводу молоді. Також існують стереотипи щодо «некваліфікованої» молоді, що ускладнює їх працевлаштування.) політичні та управлінські фактори (недостатнє фінансування відповідних програм, нестабільність державної політики у цій сфері. Надмірна зарегульованість, корупція може ускладнювати функціонування систем соціального супроводу. Політика у сфері зайнятості може формуватись під впливом певного бізнесу, які не завжди враховують

інтереси та потребу молоді у соціальному супроводі при працевлаштуванні) організаційні фактори (низька оплата праці соціальним працівникам, недостатня престижність професії соціального працівника. Застарілі підходи соціального супроводу. Недостатнє забезпечення центрів соціальних служб інноваційними технологіями, транспортом та приміщенням. Та відсутність систем моніторингу та оцінки ефективності надання соціального супроводу молоді при працевлаштуванні).

Всі ці фактори створюють складний комплекс проблем, які потребують системного та комплексного вирішення. Включаючи збільшення фінансування, покращення міжвідомчої координації, підвищення кваліфікації соціальних працівників, розробка ефективних методик роботи з молоддю та роботодавцями, а також проведення інформаційних заходів для підвищення обізнаності про можливості соціального супроводу молоді при працевлаштуванні.

Усунення проблем та недоліків соціального супроводу молоді при працевлаштуванні-необхідна умова для забезпечення добробуту молодого покоління, соціальної стабільності та економічного процвітання України. Це інвестиція в майбутнє, яка принесе користь на всіх рівнях. Усунення проблем та недоліків соціального супроводу молоді при працевлаштуванні охопить по-перше саму молодь : що покращить можливість працевлаштування, підвищення якості та ефективності допомоги наданої молоді, що зробить її більш конкурентоспроможною на ринку праці та збільшить шанси на успішне працевлаштування. Усунення тривалого періоду безробіття та ліквідації проблем пов'язана них з безгрошів'ям. Усунення проблем дозволить надавати більш якісну допомогу у виборі роботи, яка буде відповідати всім вимогам як молоді людини та і роботодавця. Якісний супровід допоможе молодим людям розвивати необхідні навички для самостійного пошуку роботи, підвищить їх впевненість у власних силах. Усунення проблем у супроводі допоможе зменшити стрес, тривожність та почуття безпорадності пов'язана з

безробіттям. Працевлаштування молоді надає можливість до самореалізації, розвитку свого потенціалу та відчуття власної ідентичності.

Усунення проблем соціального супроводу також дуже значима для суспільства: усунення проблем у соціальному супроводі молоді про працевлаштуванні зменшить загальний рівень безробіття в Україні. Працевлаштована молодь менш схильна до асоціальної поведінки. Збільшаться надходження до державного бюджету, через сплату податків, що дозволить фінансувати інші соціальні програми. Заохочення молодих людей до працевлаштування сприяє підвищенню продуктивності праці та економічному розвитку країни. Зменшаться потреби виплат по безробіттю. Інвестиція в якісний соціальний супровід сприятиме підготовці кваліфікованих працівників, які будуть у майбутньому рушійною силою в економіці.

Для держави: ефективна підтримка молоді при працевлаштуванні сприятиме підвищенню довіри громадян до державних органів та соціальних служб. Країна з ефективною системою соціальної підтримки та маленьким відсотком безробіття має позитивний імідж на міжнародній арені. Інвестиція в людський капітал, а саме працевлаштування молоді це важливий елемент сталого розвитку країни. Усунення проблем у соціальному супроводі молоді дозволить державі більш ефективно реалізувати свої програми у сфері працевлаштування молоді.

Усунення всіх цих проблем та недоліків є необхідною умовою для розвитку молодого покоління. Це інвестиція в майбутнє, яка принесе значні дивіденди на всіх рівнях.

2.3 Досвід Чернігівського та Сумського центру соціальних служб по працевлаштуванню молоді

Основними завданнями Чернігівського міського центру соціальних служб є: «проведення соціально-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання потраплянню у складні життєві обставини осіб та сімей з дітьми;

надання особам і сім'ям з дітьми комплексу соціальних послуг відповідно до їх потреб з метою подолання складних життєвих обставин та мінімізації негативних наслідків таких обставин»[66]. Також центр здійснює заходи щодо : «запобігання потраплянню у складні життєві обставини осіб та сімей, упровадження новітніх соціальних технологій, спрямованих на недопущення, мінімізацію чи подолання складних життєвих обставин; запобігання відмови від новонароджених дітей; соціальної та психологічної адаптації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа з метою підготовки до самостійного життя, організації наставництва; надання допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства, та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, забезпечення соціальної підтримки сімей та дітей, які живуть з ВІЛ; здійснення соціально-психологічної підтримки дітей та осіб з інвалідністю. соціального супроводження прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу, соціального патронажу осіб, які відбули покарання у вигляді обмеження або позбавлення волі на певний строк, а також звільнених від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом; інформування жителів міста Чернігова про сімейні форми виховання та проводить попередній відбір кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі» [66].

«Центр відповідно до покладених на нього завдань:

1. Поширює інформацію про надання соціальних послуг та категорії осіб, які можуть їх отримати, та забезпечує такою інформацією місцеві центри і заклади соціального обслуговування.

2. Бере участь у визначенні потреб населення адміністративно-територіальних одиниць у соціальних послугах; проводить аналіз потреб регіону в закладах соціального обслуговування та готує пропозиції щодо розвитку їх мережі.

3. Узагальнює статистичні та інформаційно-аналітичні матеріали стосовно обліку наданих місцевими центрами та закладами соціального обслуговування соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді.

4. Подає Міністерству соціальної політики України, обласній державній адміністрації статистичні та інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведеної соціальної роботи.

5. Здійснює підготовку кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники, за результатами якої готує рекомендацію Службі у справах дітей Чернігівської обласної державної адміністрації, у тому числі психологічної мотивації та готовності щодо можливості взяти дитину.

6. Проводить навчання для прийомних батьків, батьків-вихователів з метою підвищення їх виховного потенціалу, підтримки сприятливого психологічного стану батьків; проводить семінари та тренінги для працівників місцевих центрів, закладів соціального обслуговування та фахівців, залучених до соціальної роботи.

7. Вивчає, узагальнює та сприяє впровадженню прогресивних форм і методів соціальної роботи; розробляє пропозиції та готує методичні рекомендації щодо вдосконалення технологій, форм і методів соціальної роботи, в тому числі щодо здійснення соціального супроводу сімей та профілактики сімейного неблагополуччя.

8. Співпрацює з центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, громадськими об'єднаннями » [66].

Центром надаються соціальні послуги : « соціального супроводу сімейною осію, які перебувають у складних життєвих обставинах; консультування; соціальної профілактики; соціальної інтеграції та реінтеграції; соціальної адаптації, соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; екстреного (кризового) втручання; представництва інтересів; посередництва (медіації): інформування; інші соціальні послуги відповідно до визначених потреб» консультування;

соціальної профілактики; соціальної інтеграції та реінтеграції; соціальної адаптації, соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; екстреного (кризового) втручання; представництва інтересів; посередництва (медіації): інформування; інші соціальні послуги відповідно до визначених потреб» [66]. Послуги центру надаються на безоплатній основі, анонімні та конфіденційні. Чернігівський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді має значний досвід роботи у сфері соціальної підтримки населення, зокрема і молоді. Досвід роботи центру у сфері працевлаштування молоді може включати: консультації щодо працевлаштування, надання інформації про актуальні вакансії, допомога у написанні резюме та підготовки до співбесіди. Допомога молоді у визначенні професійних навичок для вибору майбутньої професії. Співпраці з потенційним роботодавцем для сприяння працевлаштування молодих спеціалістів. Організація заходів з питань працевлаштування та розвитку молодих робітників. Допомога у працевлаштування молодих людей з інтернатних закладів, молоді з інвалідністю, дітей-сиріт. Участь у програмах, спрямованих на підвищення рівня зайнятості молоді. З початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, робота центру зазнала певних змін як і більшість інших організацій. Одна зі змін це додалися до груп вразливих категорій люди зі статусом ВПО. Зменшилась кількість роботодавців, внаслідок зменшення кількості робочих місць на ринку праці. Актуалізація на наданні психологічної підтримки молоді, яка зіткнулася з проблеми працевлаштування. Та посилена співпраця з волонтерськими організаціями та іншими установами, які займаються питаннями зайнятості[67].

Мета роботи Чернігівського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді при працевлаштуванні молоді полягає у успішній інтеграції молоді на ринку праці міста Чернігова, забезпечуючи їх необхідною підтримкою та ресурсами для пошуку свого першого місця роботи. Соціальні працівники Чернігівського міського центру соціальних служб допомагають

молоді: підвищують конкурентоспроможність молоді, надаючи їм знань, навичок та компетенцій, які відповідають сучасним вимогам ринку праці за допомогою консультацій, тренінгів та профорієнтаційних заходів. Долають бар'єри працевлаштування. Забезпечують якісне працевлаштування. Допомога в отриманні гідної роботи з належними умовами праці та можливостями для професійного розвитку. Надання молодим людям актуальної інформації про ринок праці Чернігова, доступні вакансії, можливості навчання, а також допомога у навігації в системі служб зайнятості. Налагодження співпраці з місцевими роботодавцями для створення нових робочих місць. Захист трудових прав молоді, інформування про трудове законодавства та надання допомоги у випадках порушення прав молодих працівників. Допомога молодим людям у визначенні своїх інтересів та можливостей у пошуку роботи, яка б відповідала їх прагненням та сприяла особистісному і професійного розвитку та зростанню[67].

Тому, Чернігівський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді є посередником між молодими людьми, котра шукає роботу та ринком праці Чернігова, надаючи комплексну підтримку на всіх етапах працевлаштування.

Сумський міський центр соціальних служб- це заклад, що проводить соціальну роботу із сім'ями, дітьми та молоддю, яка належить до вразливих груп населення та перебувають у складних життєвих обставинах, і надає їм соціальні послуги[68]. Соціальний супровід для вразливих категорій населення до і після працевлаштування за підходом кейс-менеджменту, профілювання, анкетування і підбір роботи за індивідуальними особливостями особливо важливий в роботі з нашими отримувачами послуг. Основними завданнями соціального супроводу за підходом кейс-менеджменту є забезпечення підтримки і надання допомоги безробітним, які відносяться до вразливих на ринку праці груп населення, у процесі їх працевлаштування. Такий підхід передбачає тісну взаємодію фахівця центру зайнятості з безробітним, під час якого відбувається оцінка ситуації, розробляється

індивідуальний план роботи, надається допомога в рішенні особистих і соціальних проблем, які заважають працевлаштуванню, шляхом залучення інших партнерських організацій і фахівців для надання необхідних послуг[68]. Для сумської молоді створюють нові можливості в сфері працевлаштування та бізнесу. Відділ молодіжної політики та Сумська філія Сумського обласного центру зайнятості уклали Меморандум про співпрацю і партнерство. Підписи під документом поставили начальник відділу молодіжної політики та директор Сумської філії Сумського обласного центру зайнятості. Підписанти домовились про створення та реалізацію нового унікального проєкту для молоді сумської громади «Стартап-лабораторія», який об'єднає молодь, роботодавців, державні органи, освітні заклади та підприємців. У рамках проєкту заплановано проведення циклу заходів, спрямованих на консультування молоді з питань пошуку роботи, складання резюме, самопрезентації під час співбесіди з роботодавцем. Також учасникам розкажуть про лайфхаки з написання грантових заявок для молодих підприємців. Окрім цього, молодь здобуде знання та практичні навички з реалізації бізнес-проєктів, ведення підприємницької діяльності. Про заходи щодо актуальних можливостей працевлаштування, професійного навчання та розвитку інформуватимуть заздалегідь [69].

Сумський міський центр соціальних служб ефективно підтримує вразливі категорії населення шляхом індивідуального супроводу та створення нових можливостей для молоді у сфері працевлаштування та підприємництва. Співпраця ж партнерами та впровадження інноваційних проєктів, сприяє підвищенню рівня зайнятості та розвитку молодіжного потенціалу в громаді[69].

Висновок до другого розділу

У розділі «методичні аспекти соціального супроводу молоді по працевлаштуванні» проаналізовано ключові аспекти супроводу молоді по

працевлаштуванні з урахуванням діяльності державних, недержавних установ, виявлених проблем та прикладного досвіду на рівні громади. Розгляд діяльності державних та недержавних установ, показав що підтримка молоді по працевлаштуванні здійснюється на багатьох рівнях-від державної служби зайнятості до молодіжних центрів ,благодійних фондів та міжнародних організацій. По цьому значну роль відновлюють як державні бюджети, так і міжнародні донорські фінансування та корпоративні ініціативи. Також детально охарактеризовано основні недоліки соціального супроводу. Такі виклики ускладнюють доступ до якісної підтримки для широкого кола молоді, що потребує допомоги у працевлаштуванні. Практичний досвід Чернігівського міського центру соціальних служб, свідчить, що комплексна робота дозволяє досягати позитивних результатів. Центр впроваджує інноваційні підходи орієнтовані на самореалізацію молоді.

Отже, методичні аспекти соціального супроводу молоді по працевлаштуванні потребують подальшого вдосконалення, розширення партнерської взаємодії, підвищення професійної підготовки спеціалістів та гнучкої адаптації до змін на ринку праці. Поєднання інституційного досвіду з індивідуальним підходом є запорукою ефективною інтеграції молоді в економічне та соціальне життя країни.

РОЗДІЛ III . ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ МОЛОДІ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ

3.1 Аналіз потреби соціального супроводу молоді у працевлаштуванні

Згідно з дослідженням Міністерства молоді та спорту « Вплив війни на молодь в Україні» [28.ст.18-25]: «Майже третина опитаних молодих людей (31%) як у 2024 році, так і в 2023 році непокоїлися через брак коштів. Найвищий рівень цієї проблеми було зафіксовано у 2021 році (46%). Гендерно-вікових відмінностей щодо цього питання в Україні не виявлено. Дослідження показало, що частка безробітних серед молоді в Україні знизилась з 11% у 2023 році до 9% у 2024 році. Також покращилося матеріальне самопочуття (частка тих, хто змушений економити на харчуванні або кому вистачає тільки на базові потреби, знизилася з 39% до 34%). Однак занепокоєння щодо неможливості працевлаштування або неактуальності професії зберігається: його висловили 18% у 2024 році порівняно з 19% у 2023 році. Із труднощами у виборі майбутньої професії станом на 2024 рік стикаються 11% молодих людей в Україні (7% у 2023 році). Якщо в Україні немає значних гендерних відмінностей у цьому питанні, то за кордоном жінки відчують більший тиск (27% порівняно з 17% чоловіків). Найбільше ця проблема зачіпає молодь віком 14-19 років (26% в Україні) і 20-24 років (10% в Україні). Війна загострила більшість проблем, які турбували молодь, але також і виявила нові, що стали особливо відчутними після початку повномасштабного вторгнення. Але порівняно з 2023 роком значно знизилась частка молоді, яка вважала проблемою відключення електроенергії: з 50% у 2023 році до 14% у 2024 році. Це свідчить про високу адаптивність молодого покоління до нових хоч і не сприятливих умов. Стурбованість щодо незадоволених потреб вищого рівня (згідно з різними теоретичними підходами до пріоритетності потреб людини

базовими вважаються такі потреби, як їжа, безпека та фізіологічні потреби, а вищими - самореалізація та творчість) дещо зросла в період з 2023 до 2024 року.

Зокрема, молоді люди частіше відзначали неможливість самореалізації (показник зріс з 19% до 23%) та брак вільного часу (показник зріс із 16% до 26%). В обох випадках значних гендерних та вікових відмінностей у відповідях на ці запитання не зафіксовано. Для молоді в Україні дещо знизилася важливість кар'єри: у 2023 році цю ціль як важливу назвали 56%, а у 2024 році — 51%. Однак прагнення стати кваліфікованим спеціалістом/кою залишилося на тому ж рівні - 42%.

Варто також звернути увагу на вікові відмінності у ставленні до кар'єрного розвитку. Для молоді віком

14-19 років кар'єра значно важливіша, ніж для людей 30-34 років: 66% проти 35%. Для молодшого віку також актуальнішим є й здобуття кваліфікації: у віковій групі 14-19 років цю мету обирають 51%, тоді як у віковій групі 30-34 років - 31%. Пріоритетність кар'єри з віком знижується і серед молоді, яка перебуває за кордоном: (60% для молодшої вікової групи, 36% - для старшої), тоді як рівень прагнення до професійного розвитку залишається майже незмінним. Більшість молоді в Україні прагне працювати в приватному секторі, якому віддають перевагу 68% опитаних (у 2023 році таких було 61%). На тлі зниження довіри до органів влади популярність державного сектору за цей період впала з 24% до 18%. Жінки й надалі виявляють більший інтерес до державної служби (21% проти 16% серед чоловіків). Також найвищий рівень популярності державного сектору спостерігається у віковій групі 30-34 роки (22%). Популярність громадського сектору залишається порівняно невисокою: ним цікавилися 5% респондентів у 2024 році, тоді як у 2023 р. - 4%. У 2024 році, як і в 2023 році, бізнес та підприємництво залишаються найпривабливішими професійними сферами: у 2023 р. їм віддали перевагу 34% респондентів, а у 2024 р. цей показник зріс до 37%. Сфера ІТ, хоча й дещо

втратила в популярності (з 30% до 27%), залишається однією з найзатребуваніших.

Молоді чоловіки частіше віддають перевагу цим сферам - 41% та 37% відповідно, тоді як серед жінок підприємництво обирають 33%, а ІТ - лише 17% (шостий пріоритет у списку).

Професії менеджера (19%), державного службовця (18%) та юриста (15%) приваблюють приблизно однакову кількість молодих людей обох статей. Водночас професії дизайнерів, працівників торгівлі, викладачів та бухгалтерів частіше обирають жінки (22%, 18%, 17% та 16% відповідно), тоді як для чоловіків ці показники становлять 8%, 11%, 4% та 5%. Для чоловіків більш привабливими є інженерні та військові професії (по 15%), тоді як серед жінок їх обирають 7% та 6% відповідно.

Важливо зазначити, що вибір чоловіків тісніше корелює з професіями, які асоціюються з досягненням успіху: підприємництво, ІТ та військова служба.

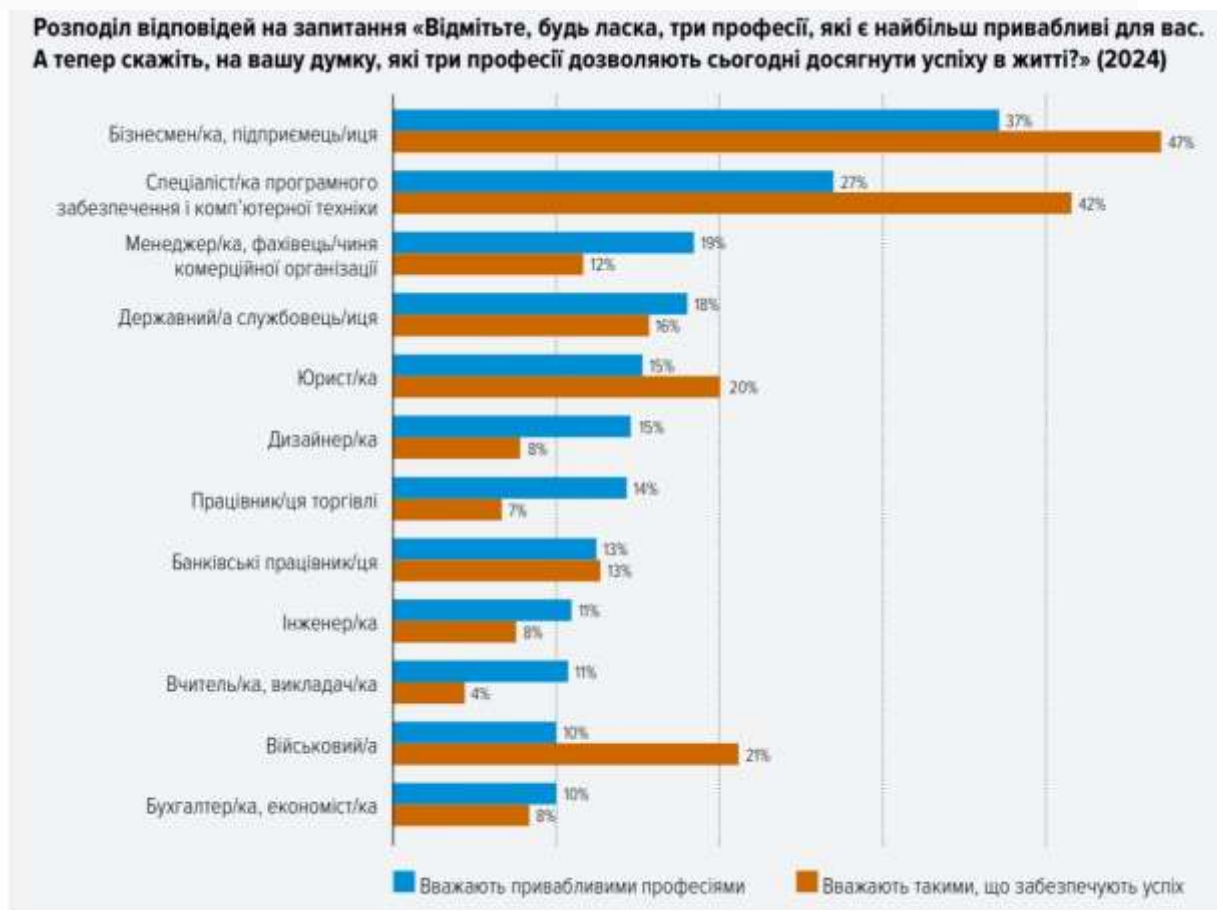
Майже половина молодих людей в Україні (47% у 2024 році проти 46% у 2023 році) вважає запорукою успіху бізнес. Власна справа й надалі сприймається як гарантія фінансової стабільності, що підтверджується результатами фокус-групових досліджень. Серед молоді зберігається стале переконання щодо можливостей успішної кар'єри в ІТ-галузі: так вважали 42% респондентів ку 2023, таких 2024 роках. Під час фокус-групових дискусій молодь, зокрема ті, хто планує вступати до вищих навчальних закладів, часто виокремлює цей напрямок як бажаний.

Однак висловлюють і критичне ставлення: деякі опитані вважають, що країна не потребує стількох

ІТ-спеціалістів, а мода на певну спеціальність є дуже плинною і не завжди гарантує працевлаштування.

Військова служба посідає третє місце серед професій, що асоціюються з успіхом (23% у 2023 році та 21% у 2024 році); цей показник значно зріс порівняно з 11% у 2021 році. Однак привабливість цієї професії знизилася з

16% у 2023 до 10% у 2024 році. Під час фокус-груп ветерани очікувано часто озвучували намір продовжувати військову кар'єру та здобувати додаткову освіту в цій сфері. Також перспективним напрямком для працевлаштування молоді, яка демобілізувалася, є робота з іншими ветеранами» [28.ст.18-25].

Примітка. 2024 р.: N = 2000; можна було вибрати три варіанти.

Рисунок 3.1.2 [28.ст.25.рис.10].

Задля того, щоб перевірити потребу у соціальному супроводі молоді при працевлаштуванні було проведено опитування. У якому взяли участь 50 молодих людей віком від 18 до 29 років, які прийшли ставати на облік у центр зайнятості, як безробітні.

Результати цього опитування, наведено у таблиці 3.1.1

Таблиця 3.1.1

Результати опитування

Основні питання	Узагальнені результати
1. Чи мали ви досвід самостійного пошуку роботи	Так 68% Ні 32%

2. Які основні труднощі ви відчували під час пошуку роботи? (можна було обрати декілька варіантів)	Відсутність досвіду 74% Не знаю, з чого почати 51% Страх перед співбесідою 44% Відсутність резюме 39% Відсутність знайомств або підтримки 31%
3. Чи знаєте ви про існування соціального супроводу?	Ні 62% Так, але не користуюсь 28% Так, користуюсь 10%
4. Якої підтримки вам не вистачає при пошуку роботи?	Допомога з резюме/співбесідою 56% Поради щодо вибору професії 49% Практика або стажування 43% Мотиваційна підтримка 34% Знання про права працівників 27%
5. Чи маєте ви бажання мати соціального консультанта, який супроводжує вас при працевлаштуванні?	Так 78% Ні 8% Не знаю 14%
6. Який формат зустрічі вам підходить?	Онлайн-консультація 60% Індивідуальні зустрічі 48% Групові тренінги 36% Бот або мобільний застосунок 28%

Згідно з результатами опитування можна зробити висновок, що більшість молоді має труднощі на старті кар'єри через відсутність досвіду та недостатню інформацію. Молодь потребує емоційної підтримки. Онлайн-формат має великий потенціал для масштабування таких програм. А 75% респондентів висловили свою готовність скористатись послугами соціального супроводу.

3.2. Обґрунтування програми соціального супроводу молоді при працевлаштуванні

Для того, щоб забезпечити ефективну інтеграцію молоді на ринку праці була розроблена та впроваджена програма соціального супроводу молоді. Створення даної програми базується на аналізі проблем, які описані у розділі 2, підрозділ 2.2 «Труднощі у соціальному супроводі молоді при працевлаштуванні», з якими стикається молоді під час пошуку свого першого

працевлаштування: відсутність досвіду, низький рівень самооцінки, брак знань та нерозвинені соціальні навички.

Програма соціального супроводу молоді для сприяння працевлаштування.

Мета програми: підвищення рівня зайнятості молоді шляхом надання комплексної підтримки в пошуку роботи, розвитку професійних навичок і соціальної адаптації.

Цільова аудиторія: молодь віком від 18 до 29 років, а саме: випускники навчальних закладів, молодь із соціально вразливих категорій (внутрішньо переміщені особи, сироти, молоді люди з інвалідністю), безробітні та ті, хто шукає свою першу роботу.

Основними компонентами програми будуть: оцінка потреб, кар'єрне консультування, навчання та розвиток навичок, практичний досвід, психосоціальна підтримка та супровід при працевлаштуванні. Дана програма соціального супроводу молоді по працевлаштуванню, буде відрізнятися від звичайної програми тим, що сюди введені нові інноваційні пункти до соціального супроводу молоді. А саме: професійна діагностика через цифрові платформи, задля аналізу навичок, типу особистості та рівня цифрової грамотності. Створення віртуальних сценаріїв «день із життя професії», щоб молоді люди могли себе спробувати в різних сферах. Інтенсиви, створення портфоліо та резюме, публічний виступ, презентація проєкту, залучення роботодавців як менторів та спостерігачів. Мотивація, оцінка виконаних завдань в балах, які потім можна обміняти на консультації, сертифікат або ж доступ до онлайн-курсів. Підтримка фрілансу та самозайнятості, навчання як створити особистий бренд, допомога з реєстрацією ФОП, консультації щодо податків. Простір для молоді, місця з вільним доступом до комп'ютеру, де молодь може працювати над резюме чи проходити онлайн-навчання.

Ці всі підходи допоможуть не лише знайти роботу, а й вивести молодь на ринок праці нового покоління. Експериментальна перевірка ефективності програми базувалась на базі центру зайнятості у форматі формульованого

експерименту. У дослідженні брали участь 50 молодих людей віком від 18 до 29 років, які перебували на обліку як безробітні. Після завершення програми проводився аналіз результатів за такими напрямками: рівень впевненості у процесі працевлаштування, розуміння процесу працевлаштування, кількість подання заявок на працевлаштування. Аналіз результатів експериментального дослідження дозволяє зробити висновки про ефективність програми соціального супроводу молоді по працевлаштуванні. Отримані дані свідчать про те, що позитивний вплив цілеспрямований соціальних інтервенцій на рівень працевлаштування, соціальну адаптацію та особистісну впевненість молодих людей. Результати експерименту наведені у таблиці 3.2.1

Таблиця 3.2.1

Результати експерименту

	Після програми	До програми
1.Рівень впевненості у пошуку роботи	72%	42%
2. Розуміння процесу працевлаштування	Повністю впевнені 52% Знають загальні кроки 38% Частково орієнтуються 10% Не знають з чого почати 0%	34% не знали, з чого почати
3.Готовність до співбесіди	Повністю підготовлені 60% Частково 35% Не готові 5%	12% вважали себе підготовленими
4.Стан резюме	Значно покращилось 58% Трохи покращилось 31% Не змінилось 8% Не створював 3%	
5.Усвідомлення власних сильних сторін	Так 78% Частково 24% Ні4%	
6. Мотивація шукати роботу	Значно зросла 63% Трохи зросла 25% Не змінилась 10% Знизилась 2%	

7. Подання заявок після програми	Подали 54% Планую найближчим часом 38% Поки не подавали 8%	
----------------------------------	--	--

Але попри позитивні результати, були виявлені й певні обмеження програми, а саме: недостатній індивідуальний підхід до молоді, яка бажає працевлаштування з особливими потребами; потреба у тісній співпраці з роботодавцями; обмежені ресурси соціальних працівників, які супроводжують молодь всі етапи працевлаштування.

На основі результатів дослідження запропоновані такі напрямки удосконалення механізмів соціального супроводу:

Посилення індивідуального підходу: неможливе без впровадження персоналізованих рішень, які базують на глибокому аналізі соціального та психологічного портрету кожного учасника програми на основі зібраних даних складається індивідуальний маршрут супроводу, який описує покроковий план досягнення професійних цілей. Тому такий підхід забезпечує цілеспрямовану та ефективну підтримку молоді, зменшує ризики соціального виключення та збільшує шанси на успішне працевлаштування.

Впровадження наставництва: Залучення досвідчених спеціалістів або успішно працевлаштованих молодих людей до індивідуального супроводу нових учасників програми. Це допомагає створити довірливе середовище, де молодь отримує допомогу від людини яка пройшла такий самий шлях, життєві та позитивні приклади, розвиток мережі контактів так званий нетворкінг, емоційна підтримка у процесі пошуку роботи. Такий підхід формує культу взаємодопомоги та відповідальності в молодіжному середовищі.

Підвищення кваліфікації соціальних працівників: Критично важливими для ефективного супроводу молоді по працевлаштуванні є фаховість та компетентність соціальних працівників, тому їм потрібне постійне підвищення кваліфікації, бо інвестування у професійний розвиток соціальних працівників не лише підвищує якість надання послуг, а й забезпечує стійкість та ефективність програм соціального супроводу молоді.

Цифровізація: У сучасному житті цифрова трансформація соціальної сфери є необхідною, бо молодь звикла до швидкої комісії та мобільних сервісів, онлайн-ресурсів. Цифровізація процесів соціального супроводу дозволяє значно поширити можливості доступу до послуг, підвищити свою оперативність та зручність. Цифрові інструменти допомагають залучати більше учасників, особливо з віддалених регіонів або маломобільних молодих людей.

Тому, експериментальна перевірка підтвердила свою ефективність програми соціального супроводу молоді по працевлаштуванні, що свідчить про її доцільність для подальшого використання. Удосконалення механізмів соціального супроводу має ґрунтуватися на принципах компанії, індивідуалізації та партнерства, що буде сприяти підвищенню ефективності працевлаштування молоді та її соціальній інтеграції.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі було здійснено експериментальну перевірку ефективності програми соціального супроводу молоді при працевлаштуванні. Результати дослідження показали, що впровадження комплексного соціального супроводу позитивно впливає на рівень працевлаштування молодих людей, на їх адаптацію до вимог сучасного ринку праці, розвиток професійних та комунікативних навичок. Аналіз результатів експерименту показав, що учасники демонстрували вищу мотивацію до праці, активну життєву позицію та кращу підготовку до співбесід. Це свідчить про значущість соціального супроводу як форми соціальної роботи з молоддю. Разом з тим, були виявлені недоліки, котрі дали підстави для формулювання рекомендації щодо удосконалення програми, а саме підвищення індивідуального підходу, розширення міжвідомчої взаємодії та цифрової трансформації.

Тому отримані результати, дозволяють стверджувати, що впровадження соціального супроводу є важливим та ефективним

інструментом сприяння працевлаштування молоді та потребує подальшого розвитку й адаптації до змін у соціальному та економічному середовищі.

ВИСНОВОК

Проблеми працевлаштування молоді мають комплексний характер і зумовлені різними факторами, а саме відсутність досвіду, невідповідність освітнім програм вимогам ринку праці, низький рівень впевненості, нерозуміння трудових процесів та страх перед змінами. Особливо вразливими є молоді люди з соціально незахищених категорій, внутрішньо переміщені особи, випускники інтернатів та молоді люди без підтримки.

Молодь лише починає свою професійну діяльність та потребує не лише роботи, а й розуміння власних сильних сторін, навчання етикету спілкування на ринку праці. Молоді люди не мають достатньо знань і ресурсів для початку трудової діяльності. Основною потребою є потреба в гнучких і персоналізованих підходах до підтримки.

Більшість молодих людей стикаються з типовими труднощами: не знають як скласти ефективне резюме, не вміють проходити співбесіду, не розуміють, де шукати роботу та мають слабку мотивацію через відчуття безпорадності. Однак після участі у цільовій програмі соціального супроводу було зафіксовано суттєве зростання рівня готовності та активності молоді на ринку праці.

Запровадження програми соціального супроводу продемонструвало високу ефективність у подоланні ключових бар'єрів. Її сутність у системній підтримці молоді на всіх етапах працевлаштування: від самопізнання та створення резюме до адаптації на робочому місці. Використання інноваційних підходів дозволило зробити процес цікавим, динамічним та корисним. Програма допомогла учасникам відчувати себе впевненіше, краще зрозуміти ринок праці та зробити перші реальні кроки до працевлаштування.

Тому, соціальний супровід молоді при працевлаштуванні є важливим напрямом соціальної політики, яка потребує постійного розвитку, модернізації та наукового обґрунтування для ефективного вирішення проблем безробіття серед молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний портал Національної сервісної служби URL: <https://nssu.gov.ua> (дата звернення 30 березня 2025р.)
2. Соціальний супровід молоді при працевлаштуванні. URL: <https://chatgpt.com/g/g-mzFm1dKjW-chat/c/6825a8ee-3fac-8008-a911-efe371e8d529> (дата звернення 31 березня 2025р.)
3. Смерека Б.В. «Проблеми працевлаштування молоді в Україні» *Ужгородський національний університет*. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/49224> .
4. С. Іваницька *Ефективна економіка номер 9* «Проблема безробіття молоді в Україні» 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4325>
5. Пилипенко М. *Стаття Work.ua* «Чому в 35 не беруть на роботу?» URL: <https://www.work.ua/articles/expert-opinion/2963/>
6. *Стаття Visit Ukraine* «Чому Українцям важко знайти роботу в Європі та де зараз найбільше вакансій?» URL: https://visitukraine.today/uk/blog/2254/why-is-it-difficult-for-ukrainians-to-find-a-job-in-europe-and-where-are-the-most-vacancies-now?srsltid=AfmBOoqWUIEqLsCTkDEjTWhJB7TEDsClB_azPwdsUb0iBB7GtzdNRi9A#vakansii-u-foto-ta-videoindustrii
7. Шловенец А. *Стаття Новини Конкурент* «Бізнесмен пояснив, чому людям зараз так важко знайти роботу» URL: <https://konkurent.ua/publication/23381/biznesmen-poyasniv-chomu-lyudyam-zaraz-tak-vazhko-znajti-robotu-/>
8. Любов Яценко. Молодіжний сегмент ринку праці України в період повномасштабної війни 2023р. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/molodizhnyy-sehment-rynku-pratsi-ukrayiny-v-period-povnomasshtabnoyi-viynu>
9. Яка роль соціального працівника? URL: <https://chatgpt.com/g/g-mzFm1dKjW-chat/c/6825a8ee-3fac-8008-a911-efe371e8d529> (Дата звернення 02 квітня, 2025р.)

10. Напрями роботи у супроводі соціального працівника. URL: <https://chatgpt.com/g/g-mzFm1dKjW-chat/c/6825dcc8-aaa8-8008-bfb8-67833a550aa0> (Дата звернення 02 квітня.2025р.)

11. Кулик О.М. *Стаття* « Соціальний захист молоді - шлях до демократизації та попередження конфліктів в українському суспільстві» URL: <https://ap.uu.edu.ua/article/270>

12. Освіта.уа. Реферат «Робота соціального працівника» URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/30058/>

13. Стаття «Мережа центрів соціальних служб». URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B0_%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2_%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1

14. Левченко Н. (2021). Зміст підготовки майбутніх соціальних працівників до молодіжної роботи: з досвіду Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. *Social Work and Education*, Vol. 8, No. 3. pp. 352-363. DOI: 10.25128/2520-6230.21.3.4

15. Освіта.уа. Реферат «Робота соціального працівника» URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/30058/>

16. Закон України № 2998-ХІІ від 05.02.1993 Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2021, № 28, ст.233) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2849-ІХ від 13.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text>

17. Богданова Н.М. *Вісник Вінницького Політехнічного Інституту*. Стаття Молодь на ринку праці: «Практики взаємодії суб'єктів працевлаштування». URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/969>

18.Мульгіна О. Ужгородський Національний університет. *Науковий вісник*, серія Право. «186 ринок праці і зайнятості молоді в Україні в контексті євроінтрац» URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/273034>

19.Освіта ua. Реферат «проблеми сучасної молоді» URL:<https://ru.osvita.ua/vnz/reports/sociology/29807/>

20.Решитько Т.В. *Центральноукраїнський національний технічний університет*. Стаття: «Проблема зайнятості сільської молоді» URL:<https://dspace.kntu.kr.ua/bitstreams/7869bbcd-d864-4b55-b66e-289b32a0ca45/download>

21.Ситник Й.С. Стаття: « сучасні тенденції працевлаштування молоді в Україні» URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-07-02>

22.Стаття: « рівень безробіття в Україні (2020)» URL:<https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2020/>

23.Вплив війни на працевлаштування молоді. URL:<https://chatgpt.com/g/g-mzFm1dKjW-chat/c/6825dcc8-aaa8-8008-bfb8-67833a550aa0> (дата звернення 05 квітня 2025р.)

24.Стаття: « Дотримання прав на працю та зайнятість молоді з особливими потребами» URL:<https://gurt.org.ua/news/conferences/2690/>

25.Карітас України «робота з людьми з особливими потребами» URL:<https://caritas.ua/dis/>

26.Закон України «про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» 1991, № 21, ст.252) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

27.Конвенція про права осіб з інвалідністю № 8006/0/2-23/61 від 19.06.2023} URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

28.Тетяна Костюченко, Інна Волосевич, Info Sapiens.МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ. «Вплив війни на молодь в Україні»2024 URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini-2024>

29.Закон України «Про основні засади молодіжної політики» 2021, № 28, ст.233) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

30.Закон України «Про соціальні послуги» 2019, № 18, ст.73) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

31. Закон України « Про державні цільові соціальні програми »2004, № 25, ст.352) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>

32. Постанова Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text>

33.Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

34.Закон України « Про професійну (професійно-технічну) освіту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 32, ст. 215) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>

35.Основи законодавства України про охорону здоров'я (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

36.Про зайнятість населення (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 24, ст.243) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

37.ПОЛОЖЕННЯ
про Державну службу зайнятості 16.12.2020 № 2663
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1305-20#Text>

38. Державний центр зайнятості URL:<https://old.dcz.gov.ua/storinka/pro-sluzhbu>

39.Львівська обласна військова адміністрація. Компенсація за працевлаштування молоді: яку підтримує пропонує служба зайнятості URL:<https://loda.gov.ua/news/127596>

40.Постанова про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України від 17 червня 2015р. № 423 Київ
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text>

41. Цивільне право України: навч.посіб./Ю. В. Білоусов, С. В. Лозінська, С. Д. Русу та ін.; за ред. Ф. О. Стефанчука. —К.: Прецедент, 2005. — 448 с. (с. 290)

42.Закон України про місцеве самоврядування в Україні. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170) Стаття 2.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

43. Закон України « Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text>

44.Прозорі міста. «Молодіжні ради в Україні – як створити і долучитись» URL: <https://transparentcities.in.ua/articles/molodizhni-rady-pry-orhanakh-mistsevoho-samovriaduvannia-rol-funktsii-heohrafiia-yak-doluchytisia>

44.Значення закладу освіти
URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8

45.Державна служба статистики України, Міністерство соціальної політики в Україні. Звіт про «Молодь на ринку праці України: виклики та можливості»
URL:https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/shorichni_dopovid/shorichna-dopovid-pro-stanovishe-molodi.pdf

46.Закон України «Про вищу освіту» (ст.33 та ст.34) (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004)
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

47. CEDEFOP, Європейський центр розвитку професійної освіти. Дослідження "Навички для успішної кар'єри» URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nrk/Analitychni-materialy/11-profesiyniy-rozvitok-personalu-v-es-pИosibnik.pdf>

- 48.«Пласт – Національна скаутська організація України»
URL:<https://www.plast.org.ua/>
- 49.Міжнародна студентська організація AIESEC в Україні URL:
https://aiesec.ua/?utm_campaign=brand_search_a_in_ru&utm_medium=cpc&gad_source=1&gclid=EAIAIQobChMIo9v3k-LXjAMVjqIDBx1MQxVREAAAYAiAAEgJtXvD_BwE
50. Молодіжні центри та організації. *Молодіжний центр «Вперед і Вгору»* URL: <https://lviv-rda.gov.ua/molodizhnyy-tsentr-vpered-i-vhoru-ocholyv-reytnyh-naykrashchyyh-praktyk-molodizhnoi-roboty-u-2024-rotsi/>
- 51.Благодійні фонди та організації. *“Generation +”*
URL:<https://generationplus.com.ua/>
- 52.Приватний благодійний фонд в Україні. фонд Віктора Пінчука «Завтра.UA» URL:<https://zavtra.in.ua/>
- 53.Програма підтримки українців у здобутті магістерського ступеня в провідних закордонних університетах. «Всесвітні студії»
URL:<https://www.worldwidestudies.org/>
54. Програми спрямовані на інклюзію та розвитку потенціалу організацій людей з інвалідністю. *Фонд Abilis* URL: <https://chaszmin.com.ua/do-10-000-yevro-organizatsiyam-osib-z-invalidnistyu-v-ukrayini-vid-fondu-abilis/>
- 55.Торгово -промислі палати та асоціації підприємців
URL:<https://www.prostir.ua/?grants=prohrama-stazhuvannya-molodi-v-orhanah-vlady&utm>
- 56.Платформа Асоціації підприємців та бізнес – об’єднання
URL:https://www.youthcouncil.org.ua/internships_youth/
- 57.Ініціатива Democracy Reporting International
URL:<https://www.prostir.ua/author/valgala/>
- 58.Програма «Еразимус для молодих підприємців»
URL:<https://eu4business.org.ua/news/calling-ukrainian-entrepreneurs-the-european-exchange-to-kick-start-your-business-journey/>

59.1+1 Media розвиток корпоративної соціальної відповідальності
 URL:<https://www.prostir.ua/?news=v-ukrajini-zapustyly-pershyj-onlajn-kurs-z-korporatyvnoji-sotsialnoji-vidpovidalnosti-na-platformi-impactorium>

60.Юридична фірма Ader Haber URL: <https://aderhaber.com/kso>

61.Міжнародна організація праці URL: <https://www.ilo.org/projects-and-partnerships/projects/entrepreneurship-training-youth-ukraine-0>

62.Програма PATHWAYS URL:<https://www.unicef.org/eca/pathways-ukrainian-yout>

63. Програма UPSHIFT URL: <https://www.unicef.org/ukraine/en/upshift>

64.Недоліки соціального супроводу URL: <https://chatgpt.com/g/g-mzFm1dKjW-chat/c/6821d1e9-ecf4-8008-a2fc-345c217da97b> (дата звернення 25квітня 2025р.)

65.Проблеми соціального супроводу при працевлаштуванні в Україні
 URL:<https://chatgpt.com/g/g-mzFm1dKjW-chat/c/6821d1e9-ecf4-8008-a2fc-345c217da97b> (дата звернення 20 квітня 2025р.)

66.Чернігівський міський центр соціальних служб URL: <https://chernigiv-rada.gov.ua/gumsfera-simya-ta-molod/id-4047/>

67.Чернігівська обласна адміністрація
 URL:<https://cg.gov.ua/index.php?id=28240&tp=0>

68.Сумський міський центр соціальних служб
 URL:https://www.facebook.com/groups/794303624069393/?locale=uk_UA%20)

69.Сумський міський центр соціальних служб
 URL:<https://smr.gov.ua/uk/novini/podiji/30099-dlya-sumskoj-molodi-stvoryuyut-novi-mozhливosti-v-sferi-pratsevlashtuvannya-ta-biznesu.html>

70.Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. *кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук.* словник професійної термінології для майбутніх фахівців сфери соціальної роботи. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/11324/1/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202021.pdf>